

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské výchovy

**VYUŽITÍ PSYCHOBIOGRAFICKÉHO
MODELU ERWINA BÖHMA V DOMOVĚ
SENIORŮ**

Bakalářský projekt

Autor: Zita Kubincová

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Ludmila Siarda Trochtová

Olomouc 2019

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji na vlastní čest, že jsem bakalářský projekt vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechnu použitou literaturu.

Ve Zdětíně dne 31. března 2019

.....
Podpis autora projektu

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala PhDr. Ing. Ludmile Siardě Trochtové za odborné vedení, pomoc, cenné rady a připomínky při vypracování tohoto bakalářského projektu.

Děkuji celé mé rodině za velkou podporu a pomoc, kterou mi v průběhu studia projevovali a bez níž by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

1	Úvod	7
1.	Böhmův model péče	9
1.1	Hlavní cíl Böhmova modelu péče	11
1.2	Böhmův model péče v návaznosti na Eriksona	12
1.3	Dokumentace klienta podle Böhma	14
1.3.1	Biografický list a jeho využití v praxi	14
1.3.2	Biografická kniha	15
1.3.3	Systém skórování, stupně regrese a nastavení forem péče	16
1.3.4	Evaluace práce s biografií klienta	18
2	Stárnutí a stáří	20
2.1	Stárnutí	20
2.2	Stáří	21
2.2.1	Fyzická stránka stáří	21
2.2.2	Psychická stránka stáří	22
2.2.3	Duchovní stránka stáří	24
2.3	Syndrom demence	25
2.4	Stáří v domově pro seniory	26
3	Domov seniorů Prostějov p. o. Nerudova 1666/70	28
3.1	Poslání, předmět a cíl činnosti domova seniorů	28
3.2	Ekonomická situace domova seniorů	29
3.3	Služby domova seniorů	29
3.4	Kvalita poskytování sociální služby	30
3.5	Hodnocení kvality sociální služby	31
3.6	SWOT analýza	32
3.6.1	Komentář SWOT analýzy	33
3.6.2	Závěr SWOT analýzy	36

4	Bakalářský projekt - aplikace Böhmovu modelu.....	38
4.1	Důležité aspekty aplikace Böhmovu modelu	38
4.2	Udržitelnost projektu.....	39
4.3	Personální zajištění projektu.....	39
4.4	Financování projektu	39
5	Bakalářský projekt pro paní Helenu	41
5.1	Biografie paní Heleny.....	41
5.2	Složka klienta	43
5.3	Dům klienta – titulní strana biografického listu.....	44
5.4	Biografický list podle modelu péče Erwina Böhma.....	45
5.5	Biografická kniha dle psychobiografického modelu Erwina Böhma....	48
5.6	Historický princip normality	52
5.7	Transfer do aktivit denního života.....	55
5.8	Individuální plánování.....	59
5.8.1	Individuální cíle paní Heleny.....	60
5.8.2	Harmonogram aktivit paní Heleny	65
5.8.3	Doprovodné aktivity	69
	Závěr.....	76
	Seznam bibliografických odkazů.....	77

Úvod

Stáří, závěrečná kapitola života, může mít mnoho podob. V dané etapě života přichází dny, kdy člověk již nemá sílu, nezvládne se starat sám o sebe. V tomto případě je nutná pomoc jiné osoby, lidí, kteří mají zájem a cit pracovat se stářím, umějí darovat energii a pomoc strádajícím tam, kde je potřeba.

Cíl tohoto projektu je konkretizace psychobiografického modelu péče podle Erwina Böhma pro seniorku paní Helenu, který by mohl být aplikovaný do praxe v domově seniorů a nastavit kvalitnější individuální plánování sociální služby. Model se nejčastěji používá při práci s klienty postiženými demencí, ale rovněž se dá aplikovat do běžného domova seniorů k aktivizacím, ergoterapeutické činnosti, reminiscenční terapii.

V první kapitole je podrobně popsán systém, vývoj a nastavení plánování s klientem pomocí Böhmovy modelu v obecné rovině. Rozbor zahrnuje také nastavení a využití dokumentace zpracované na základě minulosti klienta, probíhající v přítomnosti a vedoucí k budoucnosti. Kapitola rovněž obsahuje návod pro nastavení forem aktivizační práce pomocí skórování a zařazení klienta do správného stupně regrese.

Druhá kapitola popisuje stáří z pohledu fyzické, psychické i duchovní stránky, nastiňuje projevy demence a změny v životě seniora, který je umístěn do sociální služby.

Třetí kapitola pak představuje Domov seniorů Prostějov, p. o., sídlící na Nerudově ulici, který poskytuje službu cílové skupině klientům od 60. let, s vyloučením některých diagnóz. Čtenáře seznamuje s aktivitami pro seniory, financováním, rozebírá nastavení způsobu poskytování sociální služby na základě platných Standardů péče. Součástí kapitoly je přehledná SWOT analýza dané organizace s komentáři.

Čtvrtá kapitola obsahuje důležité aspekty aplikace modelu Erwina Böhma, obecnou charakteristiku projektu, jeho udržitelnost, personální a finanční zabezpečení. Kapitola obsahuje personální a materiální zajištění projektu.

Pátá kapitola představuje vlastní projekt a zaměřuje se na konkrétní kroky práce s paní Helenou, obyvatelkou zmíněného zařízení. Po získání všech dat z jejího života je podle dřívějších zájmů klientky vytvořen aktivizační plán, který zkvalitňuje dosavadní

plánování. Soubor volnočasových aktivit přímo zaměřených na každodenní činnosti s paní Helenou umožňuje pracovat s ní podle její důkladně prostudované biografie.

1. BÖHMŮV MODEL PÉČE

Erwin Böhm se narodil 16. května 1940. V roce 1980 se stal vedoucím pracovníkem na oddělení přechodové péče v Kuratoriu pro psychosociální služby ve Vídni. Pracoval na zefektivnění péče. Vytvořil projekt Přechodná péče a následně jej zpracoval do ošetřovatelského modelu. Neustále model s pomocí spolupracovníků zdokonaluje.¹ V roce 2009 vznikla takzvaná Evropská síť psychobiografického ošetřovatelského výzkumu podle Erwina Böhma (ENPP). Společně s odborníky začal pracovat na didaktických, praktických i vědeckých aktivitách vedoucích k dalšímu rozvoji tohoto modelu práce se seniory. Neopomíjel ani téma sexuality ve stáří.²

Psycho – biografický model péče spočívá v práci s biografií daného klienta, zajištění základních biologických potřeb klienta, péči o jeho psychickou stránku. Tento model péče aktivizuje, rozvíjí potenciál nejen klienta, ale i personálu a především vnímá klienta jako osobnost.

Základem psychobiografického modelu Erwina Böhma je vytvořit životní příběh jedince, z něhož personál čerpá v následné životní etapě. Diagnostická metoda a její výsledky jsou pak podkladem pro ošetřovatelský proces. Nejvyššího efektu s materiály nashromážděnými na základě práce se vzpomínkami uživatelů služeb a členů jejich rodiny, přátel, kolegů (z produktivního období) si lze všimnout u lidí s diagnózou „syndrom demence“. Jestliže pak celý tým pracuje na podkladě sběrného materiálu, je možné dosáhnout lepší emocionální stability uživatele služeb a jeho kognitivních funkcí.

Model Erwina Böhma uznává klienta jako osobnost, nemoc odsouvá do pozice druhořadé, prioritní je příjemný pohodový pocit klienta se změnou způsobu chování. To sebou přináší individualizovanou a adekvátně poskytnutou péči s úctou a důstojností.

Böhm svůj model péče zaměřil především na seniory s prognózou Alzheimerovy choroby či senilní demenci. Zdůrazňuje emoce a pudy klienta, které personál využívá k dlouhodobé podpoře kognitivních funkcí tak, aby jej zbytečně nepřetěžoval. Díky

¹ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografií a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 33.

² Srov. ENPP. *ENPP-Böhm Austria GmbH* [online]. 2015 [cit. 04-01-2018].

cílenému plánování péče o klienta a odborné úrovni ošetřovatele profesor Böhm předpokládá, že dojde k podpoře duševní energie - vitality.³ Píše: „*Člověk žije ze své duše, svých pudů, svého vitálního elánu ... duši je třeba aktivizovat dříve než nohy.*“⁴

Böhm čerpá z Freudovy hlubinné psychologie a z individuální psychologie Alfréda Adlera. Integruje do svého modelu péče i prvky behaviorální a sociální terapie. Nově klade důraz na motivaci k aktivitám vycházející od obyvatele samotného a ne od zájmů ošetřovatelů.⁵

Také se opírá o práci dalších představitelů psychosociální teorie. Na základě Eriksonovy psychosociální teorie uvádí, že pro jeho práci s metodou psychobiografického modelu je stěžejní výpočet **principu normality**. Ten vypočítá z data narození klienta a přidá k němu dvacet pět let. Vyjde mu tak závěr důležité vývojové fáze. Pokud si uvědomíme, co se v tomto historickém období odehrálo, lépe pochopíme seniora.⁶

Erwin Böhm ve svém zkoumání vycházel z rozdělení podle Bernerova thymopsychického chování na období **thymopsychické** (citová oblast) od 1. až do 12. let a **noopsychické** (racionální oblast) do 25. roku.⁷ Zjistil, že do 25. let člověk ukládá prožité situace, způsoby jednání do paměti a v době stáří z nich čerpá, dochází tak k přenosu vzorců chování (copingů). To mu poskytuje jistotu. Naproti tomu noopsychická paměť se na základě kognitivního tréninku zdokonaluje i v dospělosti.⁸

Chce-li ošetřovatel porozumět starým lidem, měl by umět přistupovat k jejich potřebám s úctou a vážností, seznámit se s jejich domovem, prožitým životem historicky i regionálně. Teprve poté může hovořit o celostním přístupu v péči o stárnoucí populaci.⁹

Vysokému věku se připisuje spousta patologických změn ovlivňujících průběh života. Člověk s potížemi s bydlením (sociální nepohoda), nemocemi (fyzická nepohoda), špatnou schopností smířit se s odchodem do penze, s umíráním svých

³ Srov. BÖHM, E. *Psychobiografický model péče podle Böhma*. Praha: Mladá fronta, 2015, s. 18 - 20.

⁴ Cit. BÖHM, E. *Psychobiografický model péče podle Böhma*. Praha: Mladá fronta, 2015, s. 22.

⁵ Srov. ENPP. *ENPP-Böhm Austria GmbH* [online]. 2015 [cit. 04-01-2018].

⁶ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 45.

⁷ Srov. BÖHM, E. *Psychobiografický model péče podle Böhma*. Praha: Mladá fronta, 2015, s. 57 - 58.

⁸ Srov. BÖHM, E. *Psychobiografický model péče podle Böhma*. Praha: Mladá fronta, 2015, s. 95 - 97.

⁹ Srov. BÖHM, E. *Psychobiografický model péče podle Böhma*. Praha: Mladá fronta, 2015, s. 81.

blízkých a známých (psychická nepohoda), mívá značné potíže s fyzickým i psychickým zdravím. Z tohoto důvodu je vhodné život konkrétního jedince poznat od útlého mládí až do pokročilého věku.¹⁰

V České republice se výuce a cílenému zaškolování psychobiografického modelu péče podle Erwina Böhma věnuje certifikovaná lektorka PhDr. Eva Procházková, Ph.D., zakladatelka Institutu Erwina Böhma.

V Olomouckém kraji se tento inovativní přístup využívá v Domově seniorů Tovačov, v Domově seniorů Hrubá Voda u Olomouce a v Domově Alfreda Skeneho Pavlovice u Přerova, p. o.

1.1 Hlavní cíl Böhmovy modelu péče

Hlavním úkolem práce s biografií je umožnit kvalitnější a radostnější péči o seniory.

Hlavním cílem psychobiografického modelu je nastavit důsledněji systém individuálního plánování, který odpovídá nejen péči o fyzickou stránku člověka, ale i o jeho stránku duševní v souvislosti s prožitými zvyky, poznatky, smyslovými podněty, příjemnými i nepříjemnými zkušenostmi.

U klientů s vypracovanou biografií je možné lépe podporovat terapii prostředím s návazností na jejich bydlení před příchodem do domova pro seniory.

Je důležité zapojit rodinné příslušníky při tvorbě interiéru pokoje a tím podpořit vzájemnou spolupráci a důvěru v personál.

Správně zpracované podklady pak slouží jako pomoc v krizových situacích, dezorientaci klienta. Díky vzpomínání při zpracovávání biografického listu a následné práci s jeho podklady jsou podporovány emoce, orientace, paměť.

¹⁰Srov. PICHAUD, C. THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál, 1998, s. 23.

1.2 Böhmov model péče v návaznosti na Eriksona

Vývoj osobnosti je celoživotní proces. Jeden prvek vzniká na základě jiného a pomáhá vytvářet ego a identitu. Děje se tak nejen „uvnitř myslí“, ale také směrem k sociálnímu myšlení. Pro lepší pochopení vývojové etapy stáří je zapotřebí se zaměřit na celkový vývoj jedince již od jeho narození. Je to vhodné především proto, že o Eriksonovu teorii se opírá Erwin Böhm, autor psychobiografického modelu péče o seniory.

V kojeneckém období (narození až jeden rok) je dítě v péči osoby pečující, většinou matky. Může důvěřovat a cítit oporu i při negativních situacích (například bolest při růstu zoubků). Získává tím ctnost: „naději“ – lidskou sílu. Opakem důvěry je nedůvěra, Eriksonem pojímána jako psychosociální krize.

V batolecím období (jeden až tři roky) je pro dítě důležité učení ovládat se (například regulace vyměšování). Vyvíjí se ctnost: „vůle“. Při nesprávném vyvažování potřeb, pociťuje zahanbení a pochybnost.

V období předškolního věku (tři až šest roků) dítě plánuje, je ovlivněno vlastní egocentričností a s tím souvisejícím pocitem vlastní viny, že nemyslí i na ostatní. Získává tak ctnost: „účelnost“.

Mladší školní věk (šest až dvanáct let) dochází u dítěte ke změně. Stává se školákem, učí se dovednostem, snaží se uspět. Někteří však nedosáhnou úspěchů v rozsahu, které by mu vyhovovaly a cítí se méněcennými. Hovoříme o období získávání ctnosti: „kompetence“.

Puberta, období adolescence (dvanáct až dvacet let), je období potřebné pro nalezení své identity. Chce sebe vidět ve shodě s okolím, hledá svou roli ve společnosti. Pokud ji nenalezne, bývá zmatený. Ctností je: „věrnost“ své filozofii, povolání.

Raná dospělost (dvacet až třicet let), viděna jako spojení své identity a druhého jedince se snahou vytvořit mezi sebou závazek – ctnost: „láska“. Pokud nedojde k nalezení souladu, dochází k jeho izolaci.

V dospělosti (třicet až šedesát pět let) člověk začíná pečovat o potomky, aktivně se zapojuje do pracovního procesu, podílí se na tvorbě společnosti, plní si svá přání. Ctnost, která se tímto rozvíjí, je: „pečování“. Někteří jedinci při nezdravém vývoji tohoto období stagnují.

Ve stáří (nad šedesát pět let) již člověk bilancuje. Ctností se pak stává: „moudrost“. Psychosociální krize tohoto období může nastat v podobě integrity ega a stavem zoufalství.

Erikson svou teorii staví na posloupnosti vývoje a řešení vzniklých situací vyvolávajících konflikt. Nejdůležitějším obdobími pro něj je puberta a adolescence, kdy může dojít ke správnému pochopení identity, ale také ke zmatení rolí.¹¹

¹¹Srov. DRAPELA, V. J. *Přehled teorií osobnosti*. Praha: Portál, 2003, s. 68 - 71.

1.3 Dokumentace klienta podle Böhma

Teorie představují široký psychologický rámec, z něhož vychází psychoterapeutické modely. Je však důležité si uvědomit, že nedávají jednoznačnou odpověď, ale jsou východiskem pro další postupy.¹²

Pro ošetřující personál je důležité stanovit, v jakém vývojovém období je jeho klient. S tímto by měl pomoci psycholog, psychiatr, obvodní lékař. Důležité je vypořádat, zda se klient dokázal vypořádat s minulostí, jaká životní událost jej pronásleduje, zda není příliš přetěžován. Zodpovědět tyto otázky pak bývá velice náročné.¹³

1.3.1 Biografický list a jeho využití v praxi

Biografický list se svou strukturou obsahuje pevně daná témata. Kvalitně zaznamenané informace slouží jako podklad pro individuální plánování nejen v prvotním období pobytu klienta v organizaci. Svou velkou váhu mají v době zhoršení psychické stránky jedince, především ve chvíli nástupu syndromu demence. Správná práce s Biografickým listem zpomaluje nástup a propad do nižších stádií nemoci.

Principem práce s biografií člověka je normalita klientů. To znamená, že člověk je na něco zvyklý a v paměťových buňkách je zapsáno vše, co prožil. Mělo by to pak být zahrnuto i v biografickém listu (Příloha č. 2: Biografický list dle psychobiografického modelu Erwina Böhma) klienta zpracovaném pracovníkem pověřeným ordinací sběru dat. Biografický list by měl sloužit k následné práci s ním v podobě správně nastaveného individuálního plánování s klientem v domově seniorů. Vytváří se tímto pocit bezpečí, pocit domácího prostředí, pocit zájmu o klientovu minulost.

V plánování se promítne harmonogram dne, domácí rituály, aby nedošlo k „*syndromu patologické adaptace*“¹⁴. Podle biografie klienta by se mělo postupovat v jeho zájmu o aktivity a ne striktně s ohledem na vlastní nabídku přiděleného klíčového pracovníka. Každá generace je jiná, jiné byly aktivity ve čtyřicátých letech

¹² Srov. TAVEL, P. *Psychologické problémy v starobe I*. Pusté Úľany: Schola Philosophica, 2009, s. 11.

¹³ Srov. BÖHM, E. *Psychobiografický model péče podle Böhma*. Praha: Mladá fronta, 2015, s. 28.

¹⁴ Cit. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografií a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 42-44.

minulého století, jiné v sedmdesátých letech.¹⁵ Je dobré mít také informace o mateřském jazyce jedince, jeho znalosti světových jazyků, dialektu z dětství, větných spojení, slov, které má rád, písní, knih, obrazů, umělců ..., zážitků. Znalost těchto informací může pracovník v pomáhající profesi využít v iniciaci dlouhodobé paměti, podpořit tak vzpomínky na pocit bezpečí. Podpoří se kognitivní funkce vzpomínání v paměťové stopě. Ta zahrne paměť emocionální i tělesnou.¹⁶

Z tohoto důvodu je vhodné, aby měl pracovník zmapovanou historii všeobecně, krajové zvyky, volnočasové aktivity daných let, ve kterých senior strávil životní etapu, která je předmětem zájmu při zpracování biografického – vzpomínkového dokumentu (Biografické knihy klienta).

Pro pochopení a podporu vztahů je přínosem vytvořit životní osu klienta od dětství přes mládí, dospělost i stáří, se zaznamenanými stěžejními situacemi, a dále s nimi pracovat v posuzování podobnosti mezi spolubydlícími. Individuální plánování podpořeno tímto sběrem dat může přispět ke zřízení skupinky se společnými biografickými prvky zaměřenou na vznik vzájemných sociálních vztahů. Vždy je nutné brát ohled na vlastní autonomii, zachovat schopnosti jedince s respektováním jeho vlastních pravidel, přání. Práci s biografií je potřeba využívat pouze pro podporu vztahů, ne ze zvědavosti. K tomu je dobrý nácvik sběru informací přímo v praxi pod vedením kompetentní osoby.¹⁷

1.3.2 Biografická kniha

Po záznamu do biografického listu jsou informace převedeny klíčovým pracovníkem do čtivé podoby, do příběhu (story), který bude k dispozici pracovníkům na oddělení ubytovaného klienta. Stává se tak podkladem pro individuální plánování. Zároveň na základě souhlasu tvoří součást biografické knihy.

Biografická kniha je doporučena, není povinná. Společně s klientem a rodinou klienta je zpracovávána klíčovým nebo aktivizačním pracovníkem, doplňována fotografiemi, záznamy z účasti majitele knihy (od nástupu až po ukončení pobytu

¹⁵ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografií a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 42-44.

¹⁶ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografií a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 98-99.

¹⁷ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografií a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 100-101.

v domově je jím klient) na různých akcích pořádaných domovem seniorů, rodinou apod. Je také doplňován životní příběh s historickými životními etapami, na které senior postupně vzpomíná. Kniha může být doplněna fotografiemi z vlastního archívu, ale také lze použít dostupné fotografie dané doby. Každý úspěch, posun klienta, by měl být zdokumentován. Pokud je senior schopen navrhnout podobu a text své biografické knihy, jeho klíčový pracovník se stává jen pomocníkem při zpracování. Je nutné, aby tato spolupráce s klíčovým pracovníkem byla příjemná, nenásilná a poskytovala klientovi pocit bezpečí, že informace, které si nepřeje zveřejnit, se nikdo nedoví.

Zároveň jsou do ní zpracovány situace zvládnutí zátěže (copingy) i story dokumentující regionální folklór. To, co podporuje pocit domova, dokumentuje duch doby (historický princip normality). Je vhodné také zpracovat přání, které klient do závěru života má.¹⁸ Biografická kniha je doklad o části života prožitého klientem.¹⁹

Klíčový pracovník s klientem a jeho rodinou sestavují biografickou knihu, kde zahrnou podstatné informace související s jeho životem, o které by se rád podělil se svými blízkými. Kniha takto zpracována by měla sloužit jako forma reminiscence a možnost konverzace na téma pro klienta příjemné. Také při povídání o nepříjemných situacích se může senior vypovídat a ulevit svému svědomí či prožít svůj příběh znovu a uvolnit emoce. Pokud je v tuto chvíli klient správně veden, lze rozhovor brát jako terapeutický.

Do zpracování biografické knihy se mohou aktivně zapojit rodinní příslušníci, kamarádi, kteří svého blízkého lépe poznají. Na základě přání majitele biografické knihy se stává písemným rodinným dědictvím.²⁰ Slouží jako vzpomínkový materiál pro rodinu po jeho smrti.²¹

1.3.3 Systém skórování, stupně regrese a nastavení forem péče

Jak již bylo výše zmíněno, Böhm se opírá o Eriksonovu psychosociální teorii popsanou v předchozí podkapitole. Pokud jsou v biografickém listu a následně příběhu

¹⁸ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 55 - 56.

¹⁹ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 82.

²⁰ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 54 - 55.

²¹ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 104-105.

podklady pravdivě zpracované, lépe se s klientem pracuje na sestavení skórování. To je rozděleno do osmi oblastí hodnocených dle stupnice 1 – 7. Podle Böhmovu modelu péče se jedná o oblast psychomotoriky, emocionální stability, kontaktu, formálního a obsahového myšlení, hodnotí se vůle, orientace, úroveň paměti.²² Na základě součtu bodů přiřazených klientovi pracovníky týmu na podkladě pozorování a hodnocení jeho chování v průběhu předem stanoveného časového úseku, dochází k výpočtu výsledku - skóre. Podle něj se s klientem plánuje dále. Dle potřeby se nastavují aktivizační a re – aktivizační programy. Pokud se jedinec nachází již v pokročilém stádiu nestability – s vysokým počtem symptomů demence, je možné do plánu zařadit prvky bazální stimulace – stimulační program. Hlavním úkolem psychobiografické péče je tedy postupně klienta adaptovat, aktivizovat a re – aktivizovat „elanvital“²³ také nazývaný elán. Jde o prvotní zdroj životní motivace, motiv, proč pokračovat v žití.²⁴

Formou péče je tedy **aktivizační program**, zaměřuje se na činnost – formu péče podporující soběstačnost a udržení sebeurčení, zodpovědnost. Dalším typem je **re – aktivizační program**, využívá znalost biografie ke znovuoživení naučených automatismů, rituálů klienta. Třetí typ formy péče je **stimulační program**, při kterém se využívá bazální stimulace z důvodu již těžkých psychických změn klienta. Při použití všech programů je důležitá také znalost principu normality klienta.²⁵

Podle profesora Erwina Böhma je pro stanovení správné formy péče znalost stupně regrese klienta (stupeň komunikačních schopností klienta ve vztahu pečovatel a klient). Regresi rozděluje do sedmi stupňů – stádií. To je důležitý podklad především pro práci s klientelou se symptomy demence, kdy se personál snaží navázat s jedincem kontakt.

První stupeň regrese - fyziologické stáří a terciální socializace – zahrnuje biografický náhled na celý život. Jedná se o socializaci (celoživotní proces adaptace na podmínky a pochopení společenských norem) – primární (ovlivněna rodinou, pocity bezpečí, důvěrou v domácím prostředí, zařazením do rodiny dle sociální třídy – rolnická, dělnická, intelektuální) – sekundární (ovlivněna školní docházkou, vztahy, postavení v kolektivu) – terciální (formována povoláním, vztahy a funkcí na pracovišti).

²² Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 55.

²³ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 81 - 84.

²⁴ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 41.

²⁵ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 52 - 53.

Tento stupeň odpovídá vývojové fázi 25 – ti let. Pokud klient porozumí informacím s adekvátní reakcí na ně, je zařazen do tohoto stupně. Jakmile však neporozumí, následuje jiná technika komunikace, což snižuje stupeň interakce.

Druhý stupeň regrese - při tomto stupni je využito regionálního dialektu – podle Böhma mateřský šprým. Je využit humor, pořekadlo, slogan, regionální dialekt, dochází na „klevety“, což je oblíbeno u seniorek. Klient tak odpovídá vývojové fázi 12 – 25 let, takzvanému období komunikace mládeže. Pokud nepochopí ani zmíněný způsob komunikace, dochází k přechodu do péče reaktivizační.

Třetí stupeň regrese - stupeň sociálních a emocionálních potřeb – odpovídá vývojovému stupni 12 – 18 let, kdy potřeby dospělého jdou do pozadí a důležité jsou naučené automatismy a rituály. Zde je potřeba zjistit potřeby klienta, pojmenovat a naplňovat je. Komunikace již bývá komplikovanější, nerozumí obsahu, je vhodné používat pořekadla a známá slova.

Čtvrtý stupeň regrese - jde o stupeň rituálů a zvyků, což odpovídá vývojovému stupni 6 – 12 let. Jedinec již nerozumí obsahu sděleného.

Pátý stupeň regrese - stupeň pudů a instinktů. Klient se nachází na vývojové úrovni 3 – 6 let, je neklidný, jí rukama, stává se inkontinentní. Doporučuje se četba pohádek, zpěv písní, větná spojení „maminka říkala ...“

Šestý stupeň regrese - tento stupeň připadá intuici. Jde o vývojový stupeň 1 – 6 let a jedinec se snaží zrcadlit své okolí, využívá intuici.

Sedmý stupeň regrese - poslední stupeň je již na bázi bazální komunikace – stimulace v propojení kontaktu s tělem – škrábání, hlazení ... vývojová úroveň odpovídá věku 1 – 0 let.²⁶

V příloze č. 3 je názorně zobrazen systém nastavování forem péče s klientem podle výše popsaných parametrů.

1.3.4 Evaluace práce s biografií klienta

Vzhledem k povinnosti provádět evaluaci individuálního plánování s klientem, z důvodu zkvalitňování služeb směrem k psychické a fyzické pohodě klienta, je

²⁶Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografií a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 49 - 52.

potřebné, aby jednou za tři měsíce uskutečnil klíčový pracovník s klientem také rozhovor na téma spokojenosti s prožitím uplynulého období v souladu s kritérií nastaveného plánování podle psychobiografického modelu péče. Hodnocení se tedy provádí na základě rozhovoru s klientem a zápisu do jeho osobního spisu. Klíčový pracovník následně s výsledkem seznámí své kolegy na oddělení a v případě nespokojenosti s péčí nastaví opravná opatření. Také nastaví spolu s primární sestrou klienta případnou změnu stupně regrese. Vše pak konzultuje se sociálním pracovníkem pověřeným zkvalitňováním služby na základě práce s psychobiografickým modelem péče dle Erwina Böhma. Kontrola je znovu provedena po měsíci, ale je průběžně sledována klíčovým pracovníkem.

Ředitel domova seniorů každoročně zajišťuje evaluaci spokojenosti pomocí dotazníkového šetření. Evaluační dotazník předají klíčoví pracovníci klientům k vyplnění, aby je vyplněné vložili do anonymních schránek na oddělení. Výsledky evaluace jsou následně zveřejněny v písemné podobě na jednotlivých pracovnách domova seniorů. Stávají se námětem pro další zkvalitňování služeb.

2 STÁRNUTÍ A STÁŘÍ

Kapitola mapuje proces stárnutí a věkovou kategorií stáří. Cílem je vysvětlit tento proces stárnutí již od narození jedince mimo jiné i podle Eriksona, na kterého navazuje Böhm při svém výzkumu utříděného do psychobiografického modelu péče. V podkapitole stáří je shrnuto období jedince, seniora procházejícího poslední vývojovou etapou člověka. Pojmenován je i syndrom demence, onemocnění, na něhož je Böhmův psychobiografický model péče směřován. Projektová část je zaměřena na domov seniorů, proto se jedna podkapitola zabývá i stářím klienta, uživatele služeb žijícího v instituci.

2.1 Stárnutí

Stárnutí je proces projevující se chátráním těla, fungováním a hromaděním se defektů v organismu. Dochází k odumírání buněk, nahrazování je novými se zpomaluje. To má za následek náchylnost k nemocem a postupné umírání jedince. Celý proces není rovnoměrný. V pubertě je spotřeba kyslíku zásobující buňky vyšší z důvodu zastavení růstu a k další změně dochází po čtyřicítce. Zpomalí se funkce buněk.²⁷ Ženy s větším počtem dětí stárnou rychleji.²⁸

Člověk ve svém životě prochází různými etapami. V mládí je především jeho prioritou vzdělávání, v dospělosti realizace v práci a v rodině. V seniorském věku pak možnost vést nezávislý život.²⁹

Erikson tvrdí, že člověk prochází osmi fázemi života, přičemž každá je určitým psychologickým bojem přispívajícím k aspektu osobnosti. Postup od důvěry k autonomii, iniciativě, činnosti, identitě, intimě, generativitě (generativita představuje podle Eriksona první polovinu života, což je období zplození dětí, ekonomického zajištění, sociálního postavení, druhá polovina života pak sebou přináší

²⁷Srov. *The reliability theory of aging and longevity* [online]. 2001 [cit. 01-03-2019].

²⁸Srov. *Study links childbearing to accelerated aging* [online]. 2016 [cit. 01-03-2019].

²⁹Srov. ŠPATENKOVÁ, N., SMÉKALOVÁ, L. *Edukace seniorů*. Praha: Grada, 2015, s. 13.

rozvoj osobnosti³⁰), bezúhonnosti ... V životě jedince na základě vývojových změn, vztahových konfliktů, postojů k očekávání, ve vztazích s předsudky, stereotypy, dochází k reorganizaci charakterových struktur. Každá tato fáze je potencionálním základním kořenem zdravého vývoje, ale také možné patologie. Je zastánce myšlenky, že osobnost formována po všechny roky svého života se může novými zkušenostmi léčit a uzdravovat problémy vzniklé v dětství.³¹

Stárnutí obyvatelstva je aktuální problém. Věk roste spolu se zlepšující se úrovní a také v průběhu historie. Ještě před deseti lety byl starý člověk u nás vnímán, jako neproduktivní. V západní Evropě byl a je zájem o stárnoucí populaci intenzivnější než u nás.³²

2.2 Stáří

Návrh Světové zdravotnické organizace rozlišuje věk po patnácti periodických letech života člověka. Stáří se dle této kategorizace datuje od 60. do 74. let jako vyšší neboli starší věk, od 75. do 89. let jako pravé stáří – sénium, od 90. roků je to dlouhověkost.³³

2.2.1 Fyzická stránka stáří

Stáří člověka lze posuzovat z různých pohledů. Například: biologický věk, kalendářní věk. Ke stáří neodmyslitelně patří somatické změny. Zmenšuje se množství mozkových synaptických spojení, mozkových buněk, mění se elasticita pokožky, ochabuje svalovina, tkáň ztrácí svou funkčnost, mění se produkce hormonů, množí se chronické, pohybové potíže související s odvápněním kostí, dýchací, zažívací, oběhové změny a další řada nepopsaných změn. Tomu všemu pak odborníci říkají „polymorbidita“ (soubor několika, většinou chronických onemocnění³⁴). Také držení

³⁰ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 445.

³¹ Srov. ERIKSON. E. [online]. *Erikson Institute's namesake* 2019. [cit. 24-01-2019].

³² Srov. TAVEL, P. *Psychologické problémy v starobe I*. Pusté Úľany: Schola Philosophica, 2009, s. 11.

³³ Srov. ŠPATENKOVÁ, N., SMĚKALOVÁ, L. *Edukace seniorů*. Praha: Grada, 2015, s. 49.

³⁴ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 447 - 449.

těla, pleť, vlasy, plynulost a rychlost pohybu je odlišná. Přichází třes. Změny jsou lehce postřehnutelné i v kognitivní oblasti. U paměti, koncentraci na jednotlivé úkoly, myšlení, inteligenci, kreativitu pak dochází ke změnám.³⁵

Stáří se tedy projevuje různými tělesnými změnami, což je podloženo genetickými dispozicemi, pohlavím, vnějšími faktory.³⁶ U seniorů dochází k poklesu tělesné hmotnosti, výšky a proporcí (pánve, deformace čelisti a chrupavky, změkčování kostí). Zvyšuje se riziko úrazu (právě kvůli změkčování kostí, tzn. větší riziko zlomenin, které se špatně léčí). Snižuje se pohyblivost jedince (rychlost a pružnost jednotlivých svalů se snižuje). Dochází ke snížení výkonnosti srdce, plic a cévního systému (krev se hůře okysličuje, vyšší riziko infarktu myokardu, ochabování srdečních chlopní). Zmenšuje se výkonnost žláz, tzv. vnitřních sekrecí (což vede ke ztracení imunity, ospalosti, nižší vitalitě a pohyblivosti, již zmíněnému křehnutí kostí, řídnutí vlasů a také lámavosti nehtů). Změny se dotýkají i vzhledu a vlastností kůže (podkožní tuk mizí, snižuje se obsah vody v kůži → hluboké vrásky a pigmentové skvrny). Zhoršuje se zrak (snížení ostroty zraku, zbarvení a změny na sítnici, horší rozpoznávání barev), sluch (špatné vnímání sluchových vjemů → dezorientace, nervozita a podrážděnost). Změnou prochází i termoregulace (hůře se přizpůsobuje změnám klimatu). Projevuje se lámavost vlasů, šednutí vlasů, také lámavost nehtů. U seniora je vyšší náchylnost k nemocím, mění se chuť v důsledku ubývání chuťových pohárků. Dochází ke zvýrazněné potřebě vyprazdňování, se kterou mají senioři mnohdy problémy (zácpa, inkontinence). Tyto jmenované aspekty stáří popisují, co se může, ale nemusí dít se stárnoucím člověkem z fyzického hlediska.³⁷

2.2.2 Psychická stránka stáří

Potíže mohou vzniknout při negativním postoji společnosti ke stáří, kdy dochází k diskriminaci stáří (ageismu), okolí pochybuje o kompetentnosti a společenské úrovni

³⁵Srov. KOPECKÁ, I. *Psychologie I. díl*. Praha: Grada, 2011, s. 165-168.

³⁶ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 447 - 449.

³⁷Srov. HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, s. 33, 31, 21.

dříve narozených spoluobčanů.³⁸ Jde o postoj, náhled, odpor, podceňování stáří. Z hlediska ageismu je stáří obdobím ztrát, celkového úpadku a zhoršení kvality života.³⁹

Stáří je ale také přirozený vývoj, jedinec něco nového získává.⁴⁰ Ke stáří patří minulost a zaměření k ní. Lidé bilancují, minulost je jejich součástí. Adaptace na stáří je vymezena několika dimenzemi. Jedná se o dimenzi aktivity kontra pasivity, optimismu proti negativismu a schopnost přijetí či popření reality.⁴¹

Senioři čím dál častěji vyhledávají své potomky. Ti pomáhají rodičům a prarodičům lépe zvládat uspokojování psychických potřeb. V případě ovdovění ztrácí pocit bezpečí, cítí se opuštěni a bezvýznamní. Vnitřně se také obávají zhoršování svého zdravotního stavu a smrti.

Tavel upozorňuje na výsledky výzkumu, které ukázaly snižování deviantního chování adolescentů, pokud je v domácnosti přítomen senior (rodiče alespoň jednoho z rodičů). Zároveň se zde prokázalo, že u seniora dochází k menšímu výskytu depresivních znaků.⁴²

Potvrzuje se, že staří rodiče mají na vnoučata velký vliv v době dětství, ale také v dospívání. Erikson poukazuje na vzor seniora, který dosáhl integrity já a smířil se tak se smrtí a svým smířením tudíž následně ovlivní i náhled svého vnoučete na konec života.⁴³

Každý jedinec se při přijímání stáří projevuje jinak. Jeden se adaptuje konstruktivně (akceptuje tuto etapu a snaží se prožít každý den pozitivně, bez pocitu zoufalství), druhý pak se stává závislým (pasivním a přenechává aktivitu druhým). Další zaujímá obrannou strategii (přehnanou aktivitou zahání obavy), jiný je hostilní (nepřátelský a tím obviňuje druhé za své nezdary). Jsou i takoví, kteří pociťují nenávist vůči sobě (jsou nadmíru sebekritičtí, neváží si svého prožitého života, cítí osamělost a smrt je pro ně vysvobození).⁴⁴

³⁸Srov. KOPECKÁ, I. *Psychologie 1. díl*. Praha: Grada, 2011, s. 163.

³⁹Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 443.

⁴⁰Srov. PICHAUD, C. THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál, 1998, s. 24.

⁴¹Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 446 - 447.

⁴²Srov. TAVEL, P. *Psychologické problémy v starobe I*. Pusté Úľany: Schola Philosophica, 2009, s. 201.

⁴³Srov. ERIKSON, E. *Childhood and society*. New York: Norton, 1950, s. 133.

⁴⁴Srov. KOPECKÁ, I. *Psychologie 1. díl*. Praha: Grada, 2011, s. 165-168.

Pozitivem je, když lidé prožívají stáří aktivně, využívají své moudrosti získané dlouholetými zkušenostmi, mají ještě cíle, plány. Váží si vlastní zralosti.⁴⁵

V tomto případě nezáleží na věku, ale na způsobu a životní aktivitě. Pokud člověk pocítuje příznaky stáří, měl by začít žít aktivněji, více se sdružovat. Neškodí chození na vycházky a na společenské akce, pokud to jde, vyjít si s nějakým vrstevníkem, se kterým si může lépe promluvit o svých případných problémech nebo pocitech. Potřeby se v jednotlivých fázích života mění. Jiné potřeby mají děti, jiné vysokoškoláci a zcela odlišné potřeby mají dospělí či senioři. U osob nad 75 let dochází k určitým změnám v životních potřebách. Mění se hodnotová orientace potřeb, do popředí zasahují potřeby zdraví, klidu, bezpečí a spokojenosti.

Senioři potřebují více času pro odpočinek a spánek. Spánek je polyfázický (probíhá ve více fázích, nejen v noci). Velmi důležitá je potřeba být bez bolesti, únavy, mít zajištěné teplo a pohodlí. Naopak některé fyziologické potřeby ustupují do pozadí, např. potřeba příjmu tekutin, hygienické a sexuální potřeby, úprava zevnějšku. Senioři prožívají různé obavy z onemocnění, ztráty životního partnera, závislosti na jiné fyzické osobě. Dominují potřeby jistoty, bezpečí i ekonomické jistoty. Nejistota také může přibývat z nedostatků informací o svém zdravotním stavu, o plánovaných vyšetřeních, apod. Proto je nezbytné trpělivě seniorům vysvětlovat, kdy a jak bude probíhat ošetření.

Jsou i senioři stěžující si na nedostatek času a na neuskutečnitelné intelektuální schopnosti. Intelektuální potřeby proto lze podpořit prostřednictvím univerzit třetího věku a jinými vzdělávacími kurzy. Celoživotní vzdělávání má vysoce pozitivní důsledky pro mentální svěžest ve stáří.

2.2.3 Duchovní stránka stáří

Stáří je vrchol života. Je spojováno s minulostí jedince, jeho potřebou prožitého života. Je spojováno s přítomností jedince, jeho zkouškou prožívaných událostí. Je spojováno s budoucností jedince, jeho očekáváním. Tyto tři životní etapy tvoří smysluplný celek seniora. Minulost je pro něj důležitá a z ní čerpá i nyní a zde. Uvědomuje si konečnost, závěr pozemské etapy. To ho ovlivňuje při vnímání konce života. Někdo si myslí, že po smrti nic není, jiný je přesvědčen o pokračování další

⁴⁵ Srov. KOPECKÁ, I. *Psychologie 1. díl*. Praha: Grada, 2011, s. 163.

etapy i po smrti a jiní vnímají čas následující tak, jak byli na něj v průběhu života připravováni. Je přirozené a správné na stáří myslet již v předstihu, kdy jedinec ještě reálně uvažuje. Má tak možnost se lépe připravit a vhodně ho řešit.⁴⁶

Stáří člověku přináší neznámé zkušenosti, hodnotí, což závisí na jeho zvládnutých úkolech z vývojového období. To ovlivňuje jeho vyrovnanost. Erikson říká, že hnací síla dětství dozrává a dochází ke změně ve víru. Nezvládnutí stáří přináší nespokojenost, zoufalství.⁴⁷ Senioři ke konci života bilancují nad fázemi svého života, hodnotí svůj dosavadní život a pokládají si otázky o smyslu svého života. Přemýšlí, zda učinili vše, co si kladli za svoje cíle. Často se stává, že na své otázky nenašli odpovědi. Proto se potřebují svěřit někomu, kdo jim aktivně naslouchá a poskytuje prostor k tomu, aby odpovědi na otázky našli sami v sobě.

Duchovní potřeby však nejsou v institucionální péči dostatečně zastoupené. Avšak domovy seniorů i hospice mívají kapli, kde jsou slouženy mše. Klienti se mohou vyzpovídat duchovnímu a dosáhnout tak vnitřní svobody a usmíření se sama sebou.⁴⁸

2.3 Syndrom demence

Demence je pomalé, nevyléčitelné poškození mozkového kmene způsobující postupnou ztrátu paměti, soudnosti i řečového projevu. Zpočátku je těžce rozpoznatelná. Jedinec se špatně orientuje v čase i v prostoru, mívá motorické potíže, poruchy chování projevující se například depresí, útekem, tělesným neklidem. Ztrácí poznávací schopnost.⁴⁹ Jednou z nemocí, která způsobuje demenci je Alzheimerova choroba, popsaná lékařem Aloisem Alzheimerem v roce 1907. Jde o onemocnění degenerativního typu. Jiným typem je demence způsobena vaskulární a cévní poruchou. U tohoto typu dochází k rychlému nástupu změn.⁵⁰

Člověk se syndromy demence prochází určitými biologickými změnami. Zhoršuje se krátkodobá paměť, ale historii si jedinec pamatuje – demence salonní. Dochází ke snížení pozornosti, splývání období, poruchám orientace v prostoru, čase i osobou. Lidé

⁴⁶ Srov. TAVEL, P. *Psychologické problémy v starobe I*. Pusté Úľany: Schola Philosophica, 2009, s. 13.

⁴⁷ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 445.

⁴⁸ Srov. MLÝNKOVÁ, J. *Péče o staré občany*. Praha: Grada, 2011, s. 48-50.

⁴⁹ Srov. PICHAUD, C. THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál, 1998, s. 91 - 92.

⁵⁰ Srov. PICHAUD, C. THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál, 1998, s. 91.

často bývají rozladěni, trpí hypochondrií, nedostatkem péče o pořádek i hygienu. Jejich náladovost, labilita, vznětlivost, vtíravost, neschopnost sebekritiky, emocionální nepřiměřenost bývají nepříjemné především pro pečující osoby. Trpí obavami z budoucnosti, bezmocí, pocitem neschopnosti související s nenaplněním požadavků, které na ně byly kladeny. Ztrácí motivaci, stahují se do sebe, neprojevují zájem o společnost. Můžou pociťovat smutek a zklamání z dětí.⁵¹

Spouštěče syndromu demence pak mohou být různé. Mohou být somatické – špatná prokrvenost mozku, omezení kyslíku, diabetes mellitus, ledvinové choroby, nedostatek vody v těle – nebo psychosociální – úmrtí v rodině, zvířete, změna bydlení, nevytíženost, strach z cizích osob, propuštění z práce, odchod do důchodu. Syndrom odborníci dělí na lehký, střední a těžký. Souvisí s dispozicemi a životními příběhy.⁵²

Citová a emocionální stránka se zaměřuje do vnitřního světa, jedinec trpí přecitlivělostí vedoucí až k hypochondrii spojenou s obavami o vlastní zdraví. Zájem o osudy druhých je pro něj nepodstatný.⁵³

2.4 Stáří v domově pro seniory

Velmi zásadní změna v období stáří nastává ve chvíli, kdy například po dlouhé hospitalizaci v nemocnici, v léčebně dlouhodobě nemocných přichází umístění do sociální péče – domova seniorů. Jde o životní etapu, která přináší i ztrátu soukromí.⁵⁴

Na základě podpisu smlouvy s organizací, která zajišťuje pomoc a bydlení, celodenní péči, se jedinec stává příjemcem sociální služby. Nejnepříjemnější je umístění do domova seniorů, domova se zvláštním režimem. Změna sebou přináší ztrátu identity, bezpečí známého prostředí, materiální změnu, nové společenství lidí, režimové zvyky a v neposlední řadě i blízkost smrti. Jestliže je člověk do takového zařízení umístěn nedobrovolně, dochází u něj většinou k odporu, zoufalství, ztráty zájmu. Příslib následného kladného přijetí celé situace pak velmi často závisí na velkém množství faktorů. Důležitý je „haló efekt, který je ovlivněn úpravou prostředí dané organizace,

⁵¹Srov. BÖHM, E. *Psychobiografický model péče podle Böhma*. Praha: Mladá fronta, 2015, s. 99 – 100.

⁵²Srov. BÖHM, E. *Psychobiografický model péče podle Böhma*. Praha: Mladá fronta, 2015, s. 108 – 109.

⁵³Srov. KOPECKÁ, I. *Psychologie I. díl*. Praha: Grada, 2011, s. 165-168.

⁵⁴Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2005, 419 – 421.

přístupem personálu, spoluobyvateli. Velkým přínosem je zájem rodiny a přátel, intenzita návštěv.

Dobrovolný odchod do nového domova je pro jedince velmi důležitým faktorem. Adaptace je mnohem rychlejší a příjemnější i pro blízkou rodinu. V domovech se klienti často setkávají se spolužáky, dávnými známými. Není výjimkou, že zde vzniknou i nové partnerské vztahy a sňatky.⁵⁵

Starý člověk vyžaduje více pozornosti než dříve. Hledá vazbu k někomu, kdo by zajistil jeho bezpečí. Může se až přehnaně upínat na někoho z personálu, což je velmi zatěžující a vyčerpávající. Na druhou stranu mu činí velké potíže se přizpůsobovat požadavkům lidí, kteří o něj pečují.

Umístěním do domova důchodců se starý člověk vzdává části své autonomie. I on chce někam patřit, být součástí nějaké skupiny. Může zde ztrácet své kompetence, protože je přestává využívat. Nadměrná pomoc vede k závislosti, k syndromu naučené bezmocnosti. Staří lidé vnímají život v domově důchodců jako poslední fázi, po které následuje smrt.⁵⁶

Do domova seniorů přichází, až na nějaké výjimky klienti v období pravého stáří, datovaného od 75. roku života člověka. Tato životní etapa sebou přináší spoustu změn a zátěžových situací. Často jsou poznamenáni úpadkem psychiky a řadou somatických změn, ale na druhou stranu jsou oceňováni pro svou moudrost.⁵⁷

⁵⁵Srov. KOPECKÁ, I. *Psychologie 1. díl*. Praha: Grada, 2011, s. 170-173.

⁵⁶Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 1999, 388.

⁵⁷Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 492 - 494.

3 DOMOV SENIORŮ PROSTĚJOV P. O. NERUDOVA 1666/70

Domov seniorů Prostějov nabízí služby od roku 1985. Zařízení patří pod záštitu Olomouckého kraje. Poskytuje pobytovou službu seniorům. Kapacita zařízení je 250 klientů. Cílovou skupinou jsou senioři od dovršeného šedesátého roku věku, bez handicapů a diagnóz jakéhokoliv typu demence. Původní název Domov důchodců Prostějov, byl od 1. 1. 2016 změněn na Domov seniorů Prostějov, p. o.⁵⁸

3.1 Poslání, předmět a cíl činnosti domova seniorů

Posláním zařízení je pomoc, dopomoc při řešení situace, kterou již senior není schopen zvládnout sám, po případě pokusit se vyřešit jeho nenadálou krizovou událost. Poskytovat kvalitní službu seniorům, kteří již nezvládnou péči o svoji osobu, nemají rodinu a potřebují podporu v jakémkoliv směru svého života. Také udržet seniory co nejaktivnější, samostatné, soběstačné. Zajistit naplnění všech potřeb a přání, samozřejmě ve zvládnutelných mezích, vedoucích k důstojnému stárnutí a umírání.

Předmětem činnosti je pak poskytování komplexní péče sociálních služeb seniorům a zdravotně postiženým občanům, která spočívá především ve všestranné sociální péči, poskytování ošetrovatelské péče včetně rehabilitace, možnosti využití ergoterapie, s cílem podpory soběstačnosti klienta a zajištění podmínek pro rozvoj jeho osobnosti

Cílem je tedy udržet důstojnost, motivaci pro život každé lidské bytosti, která je svěřená do péče zařízení registrovaného na základě § 35 a 49 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.⁵⁹

⁵⁸Srov. DOMOV SENIORŮ, P. O. PROSTĚJOV. *O domově* [online]. 2002 [cit. 24-12-2018].

⁵⁹Srov. DOMOV SENIORŮ, P. O. PROSTĚJOV *Plán rozvoje organizace pro období 2016 – 2018* [online]. 2016 [cit. 24-02-2019].

3.2 Ekonomická situace domova seniorů

Domov seniorů je financován v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách z tržeb od klientů, z příspěvku na péči (PnP), ze státní dotace Ministerstva práce a sociálních věcí využitých na provoz zařízení, z tržeb od zdravotních pojišťoven za provedené úkony, z neinvestiční dotace od zřizovatele na odpisy a dotace na provoz, a také ze sponzorských darů a ostatních příjmů (nájemné, ostatní stravníci, tržby z prodeje) aj. Zařízení je finančně zajištěno Krajským úřadem Olomouc, který schvaluje veškeré požadavky, které zařízení má. Zajišťuje platy zaměstnanců, opravu budovy, nákup potravin. Součástí financování je žádost o dotace, které pro každé zařízení přesně počítá ekonom zařízení a následně čeká, jaká částka bude oficiálně přidělena pro daný rok. Ve většině případů je to menší částka, než zařízení žádá.⁶⁰

3.3 Služby domova seniorů

Chod zařízení zajišťuje zdravotnický úsek ve spolupráci s dvěma praktickými lékaři, psychiatrem a diabetologem, dále sociální úsek o 50 pracovnících přímé sociální péče, rehabilitační úsek, ergoterapie, které jsou důležité pro aktivizaci seniorů, jsou zacílené na udržování soběstačnosti a samostatnosti seniorů. Klienti mohou využívat jednolůžkové a dvojlůžkové pokoje. Dále má zařízení vlastní kuchyň, která zajišťuje stravování pro všechny klienty zařízení, včetně zaměstnanců. Zařízení má svoji prádelnu, která spolupracuje s firmou „Chrištof“ a prádelnou na Husově náměstí-„Spáčil“. Klienti zařízení mohou využívat služeb švadleny, kadeřnice, pedikérky, cukrárny a kantýny s drobným zbožím. Zařízení má ve svých prostorách velkou zahradu, kterou klienti využívají k procházkám.

Mimo pracovníků v přímé péči a zdravotních sester, pracují s klienty také aktivizační pracovníci (pracovníci sociálních služeb – výchovná činnost), kteří zajišťují v pracovní dny obyvatelům různé aktivity (Příloha č. 7).

⁶⁰Srov. DOMOV SENIORŮ, P. O. PROSTĚJOV *Plán rozvoje organizace pro období 2016 – 2018* [online]. 2016 [cit. 24-02-2019].

Všichni aktivizační pracovníci navštěvují uživatele služeb na pokojích, v létě je doprovází na procházky mimo budovu a v chladných měsících zajišťují jejich pohyb po chodbách v budově, jezdí na doprovody k lékařům, nakupují, pomáhají psát dopisy, doprovází na kulturní akce v jídelně nebo ve společenské místnosti. Pomáhají organizovat večírky, sportovní hry, adventní čas včetně Mikuláše, výstavy, výtvarné soutěže, administrativu v programu Cygnus, zpracování individuálních plánů a plánů péče. Od dubna 2016 organizují jednou v měsíci setkání seniorů a dětí z mateřské školy v rámci projektu „Mezi námi“.

3.4 Kvalita poskytování sociální služby

Domov seniorů, p. o., Prostějov je povinen plnit a hodnotit kvalitu poskytování služeb. „*Standardy kvality sociálních služeb (dále jen Standardy) jsou součástí českých právních předpisů. Jsou závazné pro všechny poskytovatele sociálních služeb jak ve státním sektoru, tak i v soukromém sektoru.*“⁶¹ Jsou orientovány na spokojenost klientů, na dobrý pracovní postup zaměstnanců vycházející z odborné erudice a z dobré znalosti potřeb seniorů. Důraz kladou na prevenci sociálního vyloučení, podporu života v přirozeném společenství, ochranu zranitelných skupin obyvatelstva před porušováním jejich občanských práv a před neodborným poskytováním služeb.

Standardy kvality péče

Standardy kvality péče znamenají soubor měřitelných a ověřitelných kritérií, která umožňují hodnocení kvality poskytované péče, jsou doporučované MPSV od roku 2002 všem poskytovatelům služeb z důvodu zabezpečení nejkvalitnějších sociálních služeb a dány právním předpisem závazným dnem 1. 1. 2007 (přílohy č. 2 vyhlášky MPSV č. 505/2006 Sb., prováděcího předpisu k zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Oblast procesní – vztahů mezi uživatelem a poskytovatelem

- **Standard 1** Cíle a způsoby poskytování sociálních služeb
- **Standard 2** Ochrana práv osob
- **Standard 3** Jednání se zájemcem o sociální službu
- **Standard 4** Smlouva o poskytování sociální služby

⁶¹Cit. *Standardy kvality sociálních služeb* [online]. 2013 [cit. 24. 10. 2018].

- **Standard 5** Individuální plánování průběhu sociální služby⁶²

Poskytovatel písemně zpracuje vnitřní pravidla plánování a přehodnocování procesu poskytování služby. Možnost vlastního nastavení pravidel umožňuje pracovat s klientem nejen na základě obecně platných pravidel, ale poskytuje možnost nastavit si plánování také s využitím prvků z psychobiografického modelu péče podle Erwina Böhma. Společně s klientem průběh poskytování sociální služby hodnotí a sleduje, zda jsou naplňovány klientovy osobní cíle.⁶³

- **Standard 6** Dokumentace o poskytování sociální služby
- **Standard 7** Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby
- **Standard 8** Návaznost poskytované sociální služby na další dostupné zdroje

Oblast personální

- **Standard 9** Personální a organizační zajištění sociální služby
- **Standard 10** Profesní rozvoj zaměstnanců

Oblast provozní

- **Standard 11** Místní a časová dostupnost poskytované sociální služby
- **Standard 12** Informovanost o poskytované sociální službě
- **Standard 13** Prostředí a podmínky
- **Standard 14** Nouzové a havarijní situace
- **Standard 15** Zvyšování kvality sociální služby⁶⁴

3.5 Hodnocení kvality sociální služby

Kontrolu úrovně poskytovaných sociálních služeb provádí inspekce poskytování sociálních služeb (krajskými úřady a MPSV prostřednictvím pověřených státních zaměstnanců). Kontroluje plnění podmínek pro registraci, povinností poskytovatelů, kvalitu poskytovaných sociálních služeb, plnění standardů kvality pomocí systému bodování. Činnost organizace je ověřována vyškolenými inspektory v místě poskytování služeb za účasti inspekčního týmu. Ten tvoří nejméně tři členové pro inspekci v pobytových sociálních službách a nejméně dva členové v ostatních.

⁶²Srov. *Zákon 108/2006 Sb.* [online]. 2006 [cit. 24-12-2018].

⁶³Srov. *Standardy kvality sociálních služeb* [online]. 2009 [cit. 27. 1. 2019].

⁶⁴Srov. *Zákon 108/2006 Sb.* [online]. 2006 [cit. 24-12-2018].

Úkolem hodnocení kvality je měřit spokojenost uživatelů, analyzovat stížnosti, chyby, neshody, nestandardní situace, zkoumat potřeby obyvatel (obec, region) v oblasti sociálních služeb, učit se od nejlepších (příklady dobré praxe, benchmarking – průzkum kladů a záporů v domovech vedených s využitím modelu Erwina Böhma), vycházet z interních i externích hodnocení organizace, sledovat nové požadavky klientů – uživatelů služeb, zabývat se sebehodnocením a jeho výsledky, sledovat vývoj nákladů na poskytování služby (zejména směrem k její kvalitě), hodnotit náklady (procedurální, personální, provozní).

Hodnocení se provádí na základě rozhovoru s uživateli. Maximální počet dosažených bodů je 100. Škála hodnocení je při určitých otázkách maximální počet 5 nebo 3 body, což je od 0 - nesplňuje po 5 - splňuje výborně.

3.6 SWOT analýza

SWOT je zkratka složená z počátečních písmen slov v anglickém jazyce. Znamená: *Strengths* = přednosti, silné stránky; *Weaknesses* = nedostatky, slabé stránky; *Opportunities* = vnější příležitosti; *Threats* = vnější ohrožení⁶⁵

Tabulka č. 1: SWOT analýza

Silné stránky (Strengths)	Slabé stránky (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráce se smluvními lékaři • Služby klientům • Spolupráce úseků rehabilitace a aktivizace • Podpora a navazování kontaktů s rodinou klienta • Prezentace výrobků, výlety, soutěže klientů sociálních služeb v Olomouckém kraji 	<ul style="list-style-type: none"> • Zubní lékař mimo organizaci • Ztráty peněz klientů • Různorodost klientů • Nedostatek jednolůžkových pokojů • Přirozený nárůst počtu dezorientovaných klientů • Nedostatek personálu • Vysoké pracovní vytížení

⁶⁵Srov. JANEČKOVÁ, L., VAŠTÍKOVÁ, M. *Marketing služeb*. Praha: Grada, 2001, s. 73.

<ul style="list-style-type: none"> • Posezení s vodotryskem, petanqové hřiště, kuželky, kriket, šipky, ovocné stromy, knihovna, bezbariérový terén a přístup • Kulturní akce • Mezigenerační setkávání • Televizory na pokojích, internetové připojení • Péče o klienta v rámci organizace v případě zhoršení jeho zdravotního stavu • Motivace zaměstnanců 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízká motivace PSP pro další osobní vzdělávání • Nedostatečné základní platové ohodnocení
Příležitosti (Opportunities)	Hrozby (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> • Využití dobrovolníků • Prázdninová brigáda pro studenty, celoroční brigáda studentů z vysoké školy se zdravotnickým zaměřením • Smysluplné využít volného času klientů na základě individuálního plánování s využitím psychobiografie a znalosti principu normality klienta 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoký věk pracovního kolektivu • Nedostatek času na cílené individuální plánování a jeho realizace • Nadmíra pracovních povinností personálu, syndrom vyhoření • Neshody mezi klienty

3.6.1 Komentář SWOT analýzy

Jelikož jsou v tabulce (výše zpracované) jen bodově zaznamenány informace, níže je uveden podrobnější rozbor.

3.6.1.1 Silné stránky

Na základě vypsání karet klientů obvodní lékařkou zahajuje fyzioterapeutická sestra s vysokoškolským vzděláním potřebnou rehabilitaci. Zlepšený zdravotní stav klienta pak umožňuje větší samostatnost a zapojení do hygienických, stravovacích i zájmových

aktivit. Tím následně ušetří práci ošetrovatelskému personálu, který se může věnovat klientům se zhoršenou mobilitou.

Přínosné jsou záznamy o klientech do programu Cygnus, který je centrálně propojený mezi jednotlivé úseky. Do programu mohou nahlédnout pouze kompetentní osoby, z důvodu ochrany osobních dat nařízené Evropskou unií o ochraně osobních údajů (GDPR neboli General Data Protection Regulation)⁶⁶

V budově domova seniorů zajišťuje službu klientům mimo jiné pedikérka, kadeřnice, švadlena, prodavač v kantýně, servírka v cukrárně. Jsou k dispozici i společenské místnosti pro případné osobní oslavy v rodinném kruhu. Domov seniorů disponuje automobily, jejichž řidiči na přání a za poplatek inkasovaný organizací na základě vypočtené kalkulace ekonomickým úsekem, dovezou klienta tam, kam si určí. Automobily jsou také hojně využívány na aktivity zajišťované domovem seniorů a jeho pracovníky.

Skupinky seniorů jezdí na sportovní hry mimo Prostějov, na výstavy. V Domově seniorů, p. o., Prostějov je řada společenských aktivit pořádaných pro klienty, ale také aktivity pro jiné organizace. Seniors navštěvují jedenkrát v měsíci děti z mateřské školy v rámci mezigeneračního setkávání. Každý pracovní den se konají aktivizační programy přizpůsobené zájmu a možnostem klientů. Aktivizace probíhá také na pokoji klientů formou sledování zajímavých pořadů v televizi nebo využívání internetu v pokojích vybavených přípojkou.

K prioritám patří bezbariérový přístup, který je zajištěný ve všech společenských místnostech. Domov má k dispozici malé bariérové koupelny a WC na všech pokojích. Velké vany s hydraulickými zvedáky jsou v provozu ve třech koupelnách v přízemí a na poschodích. V jedné koupelně je prostorný bezbariérový sprchovací kout. Na jednoľůžkových pokojích jsou televizory a na vybraných pokojích internetové připojení.

Zaměstnanci mohou využívat stravování v jídelně organizace za velmi příznivou cenu. Jsou vybaveni pracovním oděvem, výplata mzdy je pravidelná. Každoročně je jim poskytnut příspěvek na relaxaci a týden dovolené navíc. Zaměstnancům je ve společenské místnosti v budově domova zajišťováno školení. Každý má možnost si vybrat z široké škály témat. Vedení organizace je vstřícné také k externím školicím akcím.

⁶⁶Srov. *Pomůžeme vám s GDPR* [online]. 2018 [cit. 27-01-2019].

3.6.1.2 Slabé stránky

V organizaci nepraktikuje zubní lékař, proto musí klienti chodit mimo organizaci s doprovodem pěšky nebo na invalidním vozíku. Pro doprovod z řad zaměstnanců pak vzniká problém s nedostatkem času na své pracovní aktivity, je oslaben personál.

V Domově seniorů, p. o., Prostějov žije různorodá klientela (pestrost nemocí, sociálních vrstev, etnika, pohlaví, charakterových a povahových vlastností, zájmů, věkového rozpětí 61 – 98 let). Dochází k občasným krádežím, netolerancím mezi sebou, hlučným hádkám.

Nevýhodou je občasná potřeba přemístit klienta (například v případě zhoršení jeho zdravotního stavu) na jiné oddělení. S tím pak pro něj souvisí nejen změna prostředí, harmonogramu činností, ale také klíčového pracovníka.

Nedostatek personálu, se kterým souvisí vysoké pracovní vytížení. Neustále se zvyšuje potřeba velkého rozsahu dovedností a znalostí pracovníků v přímé péči – péče o hygienu osobní i prostředí, stravování, bezpečné krmení, polohování, vedení dokumentace základního i individuálního plánování, zajištění bezpečnosti, základní zdravotní znalosti, komunikativní schopnosti. Přestože se požadavky zvyšují, platy pracovníků v přímé péči jsou dlouhodobě podhodnoceny.

3.6.1.3 Příležitosti

Příležitostí je zaměstnání pracovníkům, kteří se z důvodu zhoršení svého zdravotního stavu dostali do částečného invalidního důchodu a mohli by své schopnosti a znalosti nabídnout i na zkrácený úvazek k jednoduchým, fyzicky nenáročným činnostem.

Cestou pro aplikaci Böhmovy modelu péče se nabízí možnost nejen prázdninové brigády pro studenty středních škol, ale také celoroční a to pro studenty vysokých škol se zdravotním, sociálním zaměřením. Zajišťovali by pomoc při hygieně prostředí, výdeji jídla, na aktivizaci, na fyzioterapii při pomoci zajistit přesuny na pracovní rehabilitace a asistenci fyzioterapeuta při chůzi s klienty. Zároveň by na základě rozhovoru s klientem a pozorování mohli informovat klíčového pracovníka o jeho prožitém životě. Mladí prázdninoví brigádníci by pomáhali formou vycházek se seniory na vozíčkách smysluplně využít volný čas klientů v dostupné a upravené zahradě

domova seniorů, poskytl by jim možnost setkávat se s lidmi, podpořil by jejich potřebu pohybu a získávání nových sociálních vazeb.

Další cestou pro aplikaci Böhmovy modelu může být vytvoření informačního letáku pro klienty a rodinné příslušníky s vysvětlením potřeby spolupracovat se zaměstnanci domova při podpoře a pomoci adaptace seniora na nové prostředí. Ukázat umístění informační tabule s prezentací aktuálního programu aktivit.

3.6.1.4 Hrozby

Je těžké zamezit neshodám mezi klienty vlivem různorodých povah. Pravděpodobně by mohla být víc využívána anonymní spolupráce s psychology přes internet, kteří nabídli své služby vedení domova seniorů. Takto by se mohlo pracovat i s přepracovaností z důvodu nadměry pracovních povinností a se syndromem vyhoření.

Jelikož je v organizaci nedostatek kvalifikovaných sester z důvodu malé finanční motivace a špatné prognózy zdravotního stavu klientely, nízkého počtu těchto studovaných lidí na pracovním trhu, je možné na základě vzájemné dohody nabídnout příležitost studentům Univerzity Palackého v Olomouci, obor zdravotní sestra, realizovat praxi v domově. Požádat vedení této katedry o jejich podporu směřovat studenty na brigády do domova v průběhu akademického roku a prázdnin. Tato pomoc by poskytla příležitost pracovníkům realizovat cílené individuální plánování s klienty. Zároveň více času na zajištění nutných pracovních úkonů může vést k prevenci syndromu vyhoření.

3.6.2 Závěr SWOT analýzy

Rozsah SWOT analýzy ukazuje, že v tak mohutném zařízení vzniká nabídka mnoha změn. Nejen v oblasti pracovních míst, ale také vztahových či materiálních. Nedostatečná finanční motivace neláká vysokoškolsky vzdělané zájemce na pracovní pozice v domově seniorů. To neposouvá organizaci do předních míst v žebříčku vzdělanosti v rámci organizací zaměřených na práci se seniory a tím ovlivňuje kvalitu individuálního plánování s klienty a jejich klíčovými pracovníky.

Příležitost se nabízí ve spolupráci organizace s rodinou. V domově je široký rozsah aktivizačních programů a nedostatek zaměstnanců na přesuny a motivaci klientů na ně. Rodinné příslušníky lze využít k podpoře a pomoci právě při těchto přesunech. Aktivizační programy jsou různorodé, to umožňuje klientům výběr. Je také možné požádat rodinu o doprovod svých rodičů, prarodičů do zařízení zdravotní péče mimo budovu na plánované zdravotní prohlídky. Toho lze využít při zavádění psychobiografického modelu péče dle Erwina Böhma.

Domov seniorů disponuje pěknými prostory, vybavením interiéru i exteriéru. V současné době probíhá rekonstrukce (zajištění bezbariérovosti) sociálního zařízení na pokojích klientů, což bude přínosné i pro péči o hygienu dle zásad psychobiografie. Poslední provedená rekonstrukce byla zaměřena na výstavbu lodžii, díky kterým se i méně mobilní klienti dostanou na čerstvý vzduch. Ty lze také využít při práci s psychobiografií podle modelu péče Erwina Böhma.

Pro klienty jsou v budově domova zajištěny také služby spojené s péčí o úpravu šatů i vlasů, nákup potravin a drogerie. V provozu je cukrárna.

V domově je moderně a účelně zřízen informační systém, kdy má každý pracovník přístup k programu Cygnus. Pověřená osoba má přístup pouze k informacím, které souvisí s jeho kompetencemi. Na základě nařízení vlády České republiky je kladen důraz na ochranu osobních údajů klienta dle směrnic GDPR. Toto plnění je opakovaně kontrolováno.

4 BAKALÁŘSKÝ PROJEKT - APLIKACE BÖHMOVA MODELU

Obsahem bakalářského projektu je využít Böhmoova modelu péče pro jednu klientku Domova seniorů Prostějov a na základě zpracování jejího biografického listu a knihy vytvořit harmonogram aktivit, který bude předmětem projektu a napomůže jejímu rozvoji.

4.1 Důležité aspekty aplikace Böhmoova modelu

Rozhovor vyžaduje od zaměstnance, aby dával seniorovi najevo svůj zájem, podporoval ho, pomáhal mu vyjádřit, co nezvládá. Důležité je pozorné naslouchání. Může se využít tak zvané „zrcadlo“- převyprávět klientovi určitou část jeho vyprávění a dotázat se, zda je pochopen správně.

Velmi důležité je rovněž ponechat mu čas, aby byl schopný se zamyslet, vrátit se zpět ve svém vzpomínání a nechat ho volně vyprávět. Není vhodné ho kritizovat, nezasahovat, ale přijímat jeho vyprávění, vcítit se do něho. Uvědomit si, že vztah je rovnocenný a respektovat veškeré uvolnění emocí, které může při povídání proběhnout.

Před koncem setkání následuje shrnutí schůzky. Stěžejní je doptávat se a zjišťovat, zda je vše pochopeno správně, objasnit tvrzení protějšku například otázkou: „Myslel jste to tak, že ...?“ Rozhovor je nutné ukončit poděkováním za schůzku a rozloučením se, po případě doprovodit klienta zpět na jeho pokoj nebo tam, kde si přeje. Na samotný závěr zaměstnanec – klíčový pracovník vše písemně zaznamená. Pravidelnými zápisy a po případě dokládáním fotografií, může postupně složit celou biografickou knihu vzpomínek seniora. Ta je důležitým zdrojem informací, se kterými se dlouhodobě pracuje i v dalších letech.

V současné době, platí pro organizaci při veškeré práci s klienty v rámci respektu k soukromí člověka povinnost dodržení mlčenlivosti a zajištění úniku dat - GDPR. Abychom mohli všechny zmíněné úkony v rámci sociální služby aplikovat, musí s nimi klient souhlasit. Je tedy potřeba mít podepsaný písemný souhlas klienta.

4.2 Udržitelnost projektu

Celý projekt je navržen tak, aby jeho realizace byla po náročném úvodním sběru dat z psychobiografie klienta, uživatele služeb, příjemná nejen samotnému seniorovi, ale také jeho klíčovému pracovníkovi. Podstatné je, aby jejich vzájemný vztah byl na rovnocenné úrovni a tím připomínal spíš domácí prostředí a ne neformální prostředí velké organizace. Předpokládám je, že pokud se bude cítit dobře klient, měl by tento pozitivní pocit přenést i na pracovníka. Ten by pak svou práci mohl vykonávat s větší láskou a empatií, než tomu bylo doposud, kdy zaměstnanec nevěděl, čím je chování klienta způsobené (neznal jeho minulost a systém copingů). Tím by pak mohla nastat situace, že sám pracovník bude mít zájem pracovat s klientem na základě znalostí jeho biografie, což následně vytvoří vstřícnou atmosféru potřebnou pro každodenní práci.

S pomocí sestavených podkladů k práci s psychobiografickým modelem péče podle Erwina Böhma, které tento projekt nabízí a s pomocí školení, stáží a kurzů pověřených pracovníků, kteří se jich zúčastní, je možné tento způsob práce s klientem udržet dlouhodobě.

4.3 Personální zajištění projektu

Při realizaci projektu je nezbytné využít stávající zaměstnance, kteří budou své znalosti rozvíjet v rámci doškolování a stáží v jiných organizacích, kde již s psychobiografií klientů pracují. Nabízí se zde možnost využít sociálního pedagoga, který by činnost individuálního plánování s využitím informací z psychobiografie seniora koordinoval a zajišťoval správný průběh sběru biografických dat.

4.4 Financování projektu

Žádost o schválení dotace na provoz Domova seniorů, p. o., Prostějov na rok následující podává ředitel této organizace na formuláři, který je zaslán na emailovou adresu statutárního zástupce (zřizovatele) v druhé polovině kalendářního roku (podklad

je dostupný pouze kompetentním osobám). Vedoucí ekonomického úseku vkládá finanční požadavky dle zadaných pokynů přílohou. Rozepíše účty rozděleně na investiční (5 – 10 let), neinvestiční, mzdové – přímé náklady. Celá ekonomická žádost by měla kopírovat předešlý rok nebo být vyšší například o státem garantované procentuální mzdové náklady. Jestliže pochybí finanční prostředky na jednom účtu, není možné je použít z účtu jiného. Vše se důsledně hlídá v účetnictví. Začátkem následujícího kalendářního roku posílá vedoucí ekonomického úseku a ředitel organizace uzávěrku všech účtů – statistický výkaz.⁶⁷ Z tohoto zdroje budou financovány platy, odměny pracovníků zajišťujících zavádění psychobiografického modelu péče dle Erwina Böhma. Také se z nich pokryjí náklady na vzdělání formou školení a kurzů, nooteboky, vybavení ergokuchyně.

Finanční náklady na koupi fotoalba, na materiál a pomůcky potřebné k realizaci některých činností s klientem, budou hrazeny z individuálních příspěvků klientů nebo jejich rodiny. O finanční pomoc na další materiál a nutné pomůcky (Příloha č. 4), bude zažádáno formou podání Žádosti o dotaci z rozpočtu statutárního města Prostějova (Příloha č. 5). Náklady na mzdy zaměstnanců budou hrazeny z rozpočtu organizace.

⁶⁷Srov. VEJMOLOVÁ, L. *Rozhovor - příspěvky na provoz v Domově seniorů Prostějov, p. o. 2017.* 2017. [cit. 03-03-2017].

5 BAKALÁŘSKÝ PROJEKT PRO PANÍ HELENU

Vlastní projekt vychází z biografie paní Heleny, na základě které jsou navrženy doprovodné aktivity. Aktivity by měly být nápomocné pro podpoření pozitivních emocí, lehčímu začlenění do komunity prostřednictvím rozvoje stávajících dovedností a měly by minimalizovat negativní emoce, které provázejí změnu životní role.

5.1 Biografie paní Heleny

Obsahem kapitoly je také zmapování historie na základě principu normality, který je u paní Heleny zasazen do období roku 1971. S ohledem na ochranu dat osobnosti jsou základní data a jména pozměněna nebo neuvedena.

Součástí kapitoly je nastínění individuálního plánování, návrhy možných individuálních cílů paní Heleny a na ně nastaven harmonogram a rozbor individuálních a kolektivních aktivit vhodných pro aktivizaci paní Heleny jejím klíčovým pracovníkem – autorkou projektu. Paní Helena se nachází na základě pozorování a konzultace s primární zdravotní sestrou klientky přibližně v 1 – 3 stupni regrese (přesný stupeň regrese není úmyslně zveřejněn z důvodu ochrany osobních údajů), proto jsou aktivity zaměřeny především na aktivizační a re – aktivizační programy.

Autorka projektu zajistí při rozhovorech s klientkou klidnou atmosféru bez účasti cizích osob a čerpá z poskytnutých verbálních i neverbálních projevů. Každou informaci zpracuje citlivě tak, ať paní Heleně neublíží. Vše musí být k následnému použití v individuálním plánování pravdivé a nezkreslené. Na základě kvalitnějšího záznamu a zpracování informací do biografického listu je možné při rozhovoru s klientkou využít diktafon. Lze jej však použít pouze se souhlasem seniorky a po zapsání důležitých informací audiozáznam vymazat.

Pomůcky: biografický list (Příloha č. 2), psací potřeby, na základě souhlasu diktafon

Časová dotace: nelze určit – dlouhotrvající proces

Organizační forma: individuální

Postup pro vyplnění biografického listu: V místnosti, kde není paní Helena rušena, vede autorka projektu rozhovor s použitím otázek z biografického listu. Otázky jsou pokládány konkrétně, ale také formou volného povídání. Jde o individuální proces, který plyne ze situace a je ovlivněn vyjadřovacími schopnostmi paní Heleny. Jedná se o sezení zaměřené na vzpomínání a emocionální prožitky. Kdykoliv je možné se k otázkám vracet a obměňovat je. Je to také vhodný způsob, jak zainteresovat do životního příběhu rodinné příslušníky a ty pak motivovat k přímému zapojení se do péče o svého blízkého. Na základě svolení paní Heleny se rozhovory zaznamenají na diktafon a po zapsání podstatných informací do biografického listu a biografické knihy je záznam z diktafonu vymazán. Zaznamenané informace v biografickém listu jsou uschovány v uzamknuté kartotéce u vedoucí sociálního úseku pro další použití pro případ zhoršení paměti klientky. Na základě získaných podkladů provedla autorka projektu transfer do plánu péče paní Heleny.

Evaluace Plnění individuálního plánování na základě práce s biografií probíhá průběžně, na změny je nutné reagovat okamžitě. Plnění nastavených postupů a úkolů s klientkou je kolektivní činnost, což si vyžaduje porady celého týmu. Doporučená frekvence porad by neměla být nižší než dvakrát za měsíc. Změny a úpravy jsou zaznamenány do programu Cygnus, dostupnému všem zainteresovaným osobám pracujícím v domově seniorů. Přístup zainteresovaných osob k těmto údajům je umožněn na základě povolení ředitele organizace a doporučení vedoucích jednotlivých úseků (zdravotní, sociální, provozní).

5.2 Složka klienta

Tabulka č. 2: Titulní strana složky paní Heleny

<i>Biografický list</i>	
Název zařízení:	Domov seniorů, p. o. Prostějov
Základní údaje	
Jméno a příjmení	Helena Nováková, rozená Koutná
Povolání v produktivním věku	účetní
Klíčový pracovník	Jolana Stará

Návštěva sociálního pracovníka v domácím (ústavním prostředí) / sběr biografických dat	Dne 15. 8. 2017 návštěva sociální pracovníce a autorky projektu doma u žadatelky o službu, tentýž den sepsán biografický list.
Nástup do Domova seniorů, p. o. Prostějov	Středa 22. 11. 2017
První rozhovor s autorkou projektu	27. 11. 2017 při denní službě autorky projektu na pokoji klientky (uživatelky služeb). Rozhovor trval 25 minut v příjemné atmosféře, bez přítomnosti jiné osoby.
Sestavení adaptačního plánu péče	22. 11. 2017 (založen sociální pracovníci a autorkou projektu). 27. 11. 2017 doplněn a dále zpracováván autorkou projektu.
Sestavení prvního IP (Individuální plán) a PP (Plán péče)	20. 1. 2018 sestavení PP autorkou projektu. 28. 1. 2018 sestavení IP autorkou projektu společně s klientkou (uživatelkou služeb).

5.3 Dům klienta – titulní strana biografického listu

Tabulka č. 3: Biografický dům paní Heleny

Tabu – nevhodné téma Úmrtí a postižení dětí.		
sourozenci sestra Hana – mladší, bratr Honza - mladší		
Matka Povolání a povinnosti Helena brašnářka, péče o děti a hospodářství	Zájmy a záliby pečení, četby knih o historii Oblíbené jídlo Všechny druhy masa, zákusky, buchty a koláče Oblíbené vůně Vůně čistého prádla, modré Indulony, sádla s cibulkou a buchet s posypkou Zvyky Káva po obědě <hr/> <hr/> Jméno a příjmení klienta za svobodna <u>Helena Koutná</u> Datum narození 1946	Otec povolání Jan Výroba obuvi
Místo narození – vesnice u Kroměříže		

5.4 Biografický list podle modelu péče Erwina Böhma

Tabulka č. 4: Biografický list paní Heleny

<i>Biografický list</i>	
Název zařízení:	Domov seniorů, p. o. Prostějov
Základní údaje	
Jméno, příjmení	Helena Nováková, rozená Koutná
Místo narození	Malá vesnice u Kroměříže.
Rodiče	
Otec – povolání	Výroba obuvi.
Matka – povolání, povinnosti	Brašnářka, péče o děti a práce v hospodářství.
Dětství	
Kde jste se narodil/a?	Na vesnici, doma.
Sourozenci	Sestra o dva roky mladší a bratr o sedm.
Musel/a jste se starat o sourozence?	Ano, hlavně o bratříčka. V dětství měl úraz na poli, tak jsme se sestrou pomáhali mamince s péčí o něj. Taky jsem pomáhala v péči o synovce.
Zvláštní vlastnosti	Asi tanec, ve škole i na zábavách mně to při tanci prý šlo.
Zvláštní zručnost – nadání	Pomáhala jsem mamince při pečení, brzy jsem začala péct sama.
Oblíbený kamarád	Spolužačka na obecné škole, s tou jsem pak chodila i na ekonomickou.
Oblíbené jídlo – pití	Všechno od masa, koláče, buchty, zákusky.
Oblíbená vůně	Vůně čistého prádla, modré Indulony, sádla s cibulkou a buchet s posypkou.
Oblíbená hudba – píseň	V dětství lidovky a kostelní písňe, v dospělosti pak Maruška Rottrová a Věra Špinarová. Taky Richard Adam. Byl moc pěkný.
Krajina domova	Nádherný lesík a rozsáhlé louky, taky velký rybník, který smrděl žabincemi. Byla to pohádková Krajina.
Povinnosti doma	Práce na poli, pomoc se zvířaty a péče o mladší sourozence a synovce.
Povinnosti ve škole	Pouze základní, moc jsem ničím na sebe neupozorňovala.
Povinnosti v dalším vzdělávání	Nebrala jsem to jako povinnost, škola mě bavila.

Ostatní	Chtěla jsem být zdravotní sestrou, ale nepřijali mě. Tak jsem alespoň pár let pracovala ve zdravotnictví jako účetní.
Co bylo dovoleno ve volném čase	Běhání po lese a po loukách – v létě. Lyžování a sáňkování – v zimě.
Co bylo zakázáno ve volném čase	Být dlouho venku a v létě jsem se nemohla koupat v rybníku, proto neumím plavat.
Výchova	
Všeobecně	Výchova byla přísná, musela jsem pomáhat v hospodářství a zároveň mít dobré známky.
Náboženství	Křesťanství – katolická víra.
Příjemné vzpomínky	Vzpomínky na přírodu z dětství, narození dětí, vnoučat.
Negativní vzpomínky	Úmrtí rodičů, zemřeli mladí a krátce po sobě. Odchod z rodného kraje za manželem na vesnici u Prostějova, můj komplikovaný třetí porod – málem jsem umřela.
Mládí	
Volba povolání	Učiliště a pak střední školu s maturitou. To už jsem byla na mateřské.
Svobodná rozhodnutí	Nástup na maturitní obor. Učením mě bavilo.
Svoboda	Moc svobody nebylo. Vše bylo předem dáno režimem a potřebou rodiny. Po svatbě už nebyl čas ani na tancovačky.
Povinnosti	Pomoc rodičům s hospodářstvím, po svatbě dostavba domu, péče o velkou zahradu.
Idoly a vzory	Ani nevím, asi jsem to tak neprožívala. Možná Oldřich Nový, toho jsem ráda sledovala v televizi. Líbilo se mi jeho chování k ženám.
Aktivní činnost v klubech, svazech, oblasti kultury, sportu, politiky	Já jsem na to neměla čas, manžel studoval a měl náročnou práci, já jsem se musela starat o tři děti a ještě z vesnice dojíždět do práce. Taky jsem chodila potají do kostela. Režim to sice nedovoloval, ale u nás na vesnici to šlo.
Ukončení školy	Učiliště v osmnácti, střední o čtyři roky později.
Radost z práce – povolání	Práci jsem milovala, měla jsem dobré postavení, ale záhy jsem onemocněla.
První láska	Můj manžel ve dvaceti letech. To byla má jediná láska. Svatba byla hned po roce.
Co bylo, bylo	Nebylo to jednoduché, ale bylo to krásné!
Dospělost	
Povinnosti – pracovní úkoly	Práce v účetnictví byla hodně zodpovědná. Každý

	měsíc mi muselo všechno sedět, tak jsem tam musela zůstat déle. To pak byly problémy s hlídáním dětí, ale pomohli mi rodiče manžela.
Svatba	Byla v kostele. Bylo léto a já měla měsíc do porodu. Byla jsem unavená z přípravy a trápily mě těhotenské nevolnosti. Svátba byla velká, i s kapelou přes sto lidí.
Manželství	Vdávala jsem se v téměř dvaceti jedna letech a trvalo celý život.
Přátelství	Na přátelství moc času nebylo. Nikam jsme nechodili a žili jen pro rodinu. V mládí občas přišli na kávu známí z práce, ale časem už nikdo nechodil.
Děti	Mám dvě dcery (učitelky) a syna (stavební firma).
Potraty	Neměla jsem potíže.
Úmrtí dítěte	V rodině ten problém byl, bylo to hrozné.
Ostatní vztahy	Se sestrou a sestřenicemi dobré, s bratrem moc ne.
Zdravotní problémy	Od čtyřiceti roků trpím velkými bolestmi, kvůli kterým jsem zůstala v invalidním důchodu.
Zdravotní omezení	Nemohu chodit, každá cesta k lékaři je pro mě utrpení.
Volný čas	Pečení a pomoc s hlídáním vnoučat, četba historických románů a sledování televize, poslech písniček Richarda Adama, později pak Marušky Rottrové a Věry Špinarové.
Životní negativa	Úmrtí rodičů a smrt dítěte v blízké rodině.
Víra, kultura, sport, zájmy, politika	Katolická víra.
Ztráty v dospělosti	Zdraví a možnost dále pracovat.
Co bylo, bylo	Ráda jsem se pěkně oblékala, nosila vysoké podpatky. Takové boty jsem kvůli zdraví musela schovat do skříně.
Stáří	
Odchod do penze	Nečekaně, ve čtyřiceti do invalidního důchodu.
Ztráta povinností	Moc brzy jsem zůstala doma a těžko se s tím smířovala. Práce mi dlouho chyběla. Zvlášť ti lidé.
Nové úkoly, povinnosti	Vaření a pečení, starost o dům a zahradu, zvlášť sběr ovoce a zavařování. I ty časem ubývaly a zůstává hlavně snaha zvládat základní činnosti kolem sebe. Umýt se, učešat, ustlat postel, něco si přečíst, dojít na jídlo a na televizi.
Nové plány	Moc neplánuji. Teď s nástupem do domova nevím, co mě čeká. Slyšela jsem, že tady probíhají mše, že tady chodí farář.

Nové role	Role člověka, který neví co bude dál a zas se musí učit žít jinak.
Životní bilancování	Když mám říct, co se mi povedlo? Děti a vnoučata. Jsem ráda, že je mám. Žijí si svůj život, ale telefonují mi a navštěvují mě.
Zvláštnosti v současnosti	Nevím, nerozumím tomuto období a mám strach z nástupu do domova. Ale drží mě víra v Boha.
Zvláštnosti stáří	Není pěkné, přináší bolesti a ztráty.
Které životní období bylo pro vás nejšťastnější	Asi dětství a hlavně narození dětí.
Co bylo v životě zvláště obtížné	Když manžel studoval a já byla s dětmi sama.
Co ještě zůstává	Nevím.
Odchod a loučení	Už teď si připadám, že se loučím. Odcházím ze svého domu, který už nezvládám a cítím se, jako by něco končilo. Cítím se, jako když umírám. Ale mám svého Boha a věřím, že mi pomůže.
A co bude dál	Nevím. Až se zabydlím v domově, pak se mě zeptejte.
Je vám 5 let	Už nechci, ta představa, že mě zas čekají ty bolesti, kterými jsem prošla!
Co bylo, bylo	Je smutné, že spousta věcí už byla! Uteklo to!
Datum:	15. 8. 2017
Podpis:	<i>Nováková</i>

5.5 Biografická kniha dle psychobiografického modelu Erwina Böhma

Základní data o životě uživatelky služeb byla odebrána autorkou projektu v domácím prostředí před nástupem do domova seniorů. Paní Helena Nováková, rozená Koutná, souhlasila se záznamem rozhovoru na diktafon a zápisem do biografického listu. Autorka projektu ji seznámila s výhodami takového sběru dat a zároveň ujistila o zajištění jeho využití pouze při individuálním plánování. S paní Helenou sepsala informovaný souhlas, který obě strany dobrovolně podepsaly. Následně informace z biografického listu roztřídila a sepsala do podoby příběhu.

Celý rozhovor trvající téměř hodinu byl veden v příjemné atmosféře u kávy, kterou si paní Helena vaří po obědě.

Dětství:

Narodila jsem se v malé vesnici u Kroměříže jako nejstarší dítě rodičů Heleny a Jana Koutného. Maminka pracovala v brašnářství a tatínek byl obuvník. Maminka pečovala o mě, mou sestru a bratra, starala se o hospodářství, které jsme měli společné s tetou a jejím manželem. Musela jsem jí pomáhat na poli. Brzy jsem začala pomáhat mamince s pečením. Moc mě to totiž bavilo. Dřív, než jsem odešla do školy, bylo mým úkolem postarat se o slepice a další zvířátka. Také jsem pomáhala spolu s o dva roky mladší sestrou v péči o sedm let mladšího bratra. Ten měl v dětství úraz na poli. Taky jsem často hlídala synovce. Mimo pomoci s hospodářstvím jsem musela mít i dobré známky ve škole.

Rodiče byli velmi přísní, vedli mě ke katolické víře. Chodili jsme do kostela pravidelně a nejkrásnější na tom byly kostelní písně. Víra mně i dnes pomáhá.

V sobotu jsem musela prát prádlo ve studené vodě v neckách. Krásně vonělo a bylo nádherně bílé. Sušila jsem ho na sluníčku na louce. Kolem domu byl lesík a rozsáhlé louky, také velký rybník, který smrděl žabincemi. Byla to pohádková krajina. Ráda na to místo vzpomínám!

V létě jsme běhaly s dětmi po lese a po loukách, v zimě lyžovaly a sáňkovaly. Nesměla jsem být dlouho venku a v létě jsem se nemohla koupat v rybníku, proto neumím plavat. Vody se bojím.

Vůni čistého prádla miluji dodnes a zamilovala jsem si i vůni modré Indulony. Tou si natírám ruce pořád. Mám je suché, a když si je namažu, cítím se mladší.

Už jako malé holce mi chutnalo všechno od masa, ale také koláče, buchty, zákusky. To mi zůstalo dodnes. Vůně vyškvařeného sádla s cibulkou a koláčů s posypkou mi vždy rozproudila chuťové buňky!

Mládí:

Do školy jsem chodila ráda, učení mi šlo. Také jsem uměla tančit a s oblibou poslouchala lidové písničky. To byl také důvod, proč jsem často chodila na zábavy spolu se spolužačkou. S tou jsem navštěvovala nejen obecnou školu, ale také ekonomickou. Patřily jsme mezi obyčejné holky, ničím na sebe neupozorňovaly. Bohužel nežije, odešla na následky úrazu!

Jelikož mě nevzali na zdravotní školu, udělala jsem si obuvnické učiliště a pak jsem dojížděla večerně na střední školu, kde jsem maturovala s dobrým prospěchem. To už jsem byla na mateřské, ale bydleli jsme nějakou dobu u mých rodičů v malé místnosti. Maminka mi pomohla a já mohla dostudovat. Jsem jí za to moc vděčná a nejméně maturitu požaduji i po svých třech dětech a vnoučatech.

Moc svobody nebylo. Vše bylo předem dáno režimem a potřebou rodiny. Po svatbě nebyl čas ani na tancovačky. Proto mé volné chvílky později patřily poslechu písniček Richarda Adama, později pak Marušky Rottrové a Věry Špinarové. Když jsem v televizi poprvé viděla Oldřicha Nového, líbilo se mi jeho chování k ženám. Od té doby mi neunikl žádný jeho film.

Dospělost:

Můj manžel se objevil na jedné zábavě, kde byl se svým kamarádem. Tančili jsme spolu celý večer a už po týdně k nám začal pravidelně jezdit. To byla má jediná láska. Bydlel u Prostějova, kde mu pomáhali jeho rodiče stavět dům. Sami bydleli ve stejné podhorské vesnici. Dům měl krásnou velkou zahradu.

Brzy jsem otěhotněla, tehdy to byla ostuda. Svatba byla záhy (po roce známosti). Vše jsme museli uspěchat, ale ničeho dnes nelituji. Byla to krásná svatba a velká (i s kapelou přes sto lidí), konala se v kostele v naší malé vesničce. Byl teplý letní den. Nepříjemná byla jen má únava a potíže s těhotenskou nevolností. Měsíc poté jsem porodila naši první dceru.

Zpočátku jsme bydleli u mých rodičů. Spala jsem s manželem a dcerou v jedné místnosti. Až po dostavbě domu jsme se stěhovali do manželova rodiště. Bylo mi moc smutno po rodném kraji. Také po mých rodičích. S rodiči manžela jsem si moc nerozuměla. Ještě k tomu začal manžel dálkově studovat a já se musela spoléhat sama na sebe. Pořádili jsme si tři děti (dceru, syna a třetí byla opět dcera). Mám z nich radost.

Dcery vystudovaly vysokou, obě učí. Syn je středoškolsky vzdělaný a má vlastní stavební firmu. Než můj manžel zemřel, hodně mu ve firmě pomáhal.

Chtěla jsem být zdravotní sestrou, ale nepřijali mě. Tak jsem alespoň pár let pracovala ve zdravotnictví jako účetní. Dojížděla jsem do Prostějova, starala se o děti, zahradu, domácnost. Bylo toho moc. Proto jsem časem změnila zaměstnavatele a šla do firmy blíž k naší vesnici. Práce v účetnictví byla hodně zodpovědná. Nebyly počítače ani kalkulačky, vše jsem si sčítala na papír. Každý měsíc mi muselo všechno sedět, tak jsem tam zůstávala déle. To pak byly problémy s hlídáním dětí, ale pomohli mi rodiče manžela. Milovala jsem svou práci, měla dobré postavení. Bohužel záhy přišla nemoc. Bylo mi kolem čtyřiceti a já zůstala v invalidním důchodu. Hodně času jsem strávila v nemocnici, nejstarší dcera se pak starala o domácnost. Sama už také byla mámou a i s manželem bydlela u nás. Opět jsem se začala věnovat pečení. Pomáhala s hlídáním vnoučat a četla historické romány. Televizní seriály mi nahrazovaly společnost.

Taky jsem chodila potají do kostela. Režim to sice nedovoloval, ale u nás na vesnici to šlo. Nebylo to jednoduché, ale krásné! „Ty hodiny v kostele mě osvobozovaly od bolestí a smutku ze ztráty milované práce.“

Stáří:

Přišla doba, kdy se všechny děti přestěhovaly z naší vesnice do města. S manželem jsem zůstala sama a jeho zdraví se pomalu zhoršovalo. To mu však nebránilo v tom, aby nejezdil synovi pomáhat na stavby. „Byl velmi šikovný!“ Jednou se domů nevrátil a já zůstala sama. Bylo mi moc smutno, ale děti mi pomáhaly. Jezdily každý víkend a pomáhaly mi s úklidem. Už jsem dům přestala zvládat. A taky jsem začala zapomínat! Je to špatné, jít na zahradu a při zpáteční cestě nezamknout dům. Někdy mívám odemčeno i přes noc. Dcery se na mě za to zlobí. Já za to nemůžu, nemyslí mi to.

A na co ráda vzpomínám? Na přírodu z dětství, narození dětí, vnoučat. Ráda jsem se pěkně oblékala, nosila jsem vysoké podpatky. Takové boty jsem kvůli zdraví musela schovat do skříně.

Co mě přinášelo a přináší radost? Vaření a pečení, starost o dům a zahradu, zvláště sběr ovoce a zavařování. I to časem ubývalo a zůstává hlavně snaha zvládat základní činnosti kolem sebe. Umýt se, učesat, ustlat postel, něco si přečíst, nachystat si jídlo a dojít do pokoje na televizi.

Co mě nejvíc zasáhlo? Úmrtí rodičů, zemřeli mladí a krátce po sobě. Odchod z rodného kraje za manželem na vesnici u Prostějova a můj komplikovaný třetí porod – málem jsem zemřela. Naštěstí je dcera zdravá! To štěstí neměla sestřenice, dítě jí zemřelo. A před pěti lety úmrtí manžela.

Taky to, že jsem moc brzy zůstala doma a těžko jsem se s tím smiřovala. Práce mi dlouho chyběla. Zvláště ti lidé.

Co mě vedlo k podání žádosti o domov seniorů:

Jsem pět roků vdova a je mi čím dál smutněji. Všechno mě bolí, děti mají hodně starostí a nemají čas si se mnou povídat. Každý den mi sice někdo zatelefonuje, ale cítím se sama. Nechci je zatěžovat, musí chodit do práce, starají se o vnoučata. Taky mám strach, že až spadnu, najdou mě tady po několika dnech. Bojím se! Ale taky se bojím nástupu do domova. Nevím, co mě tam čeká? S kým budu na pokoji?

Budou za mnou mé děti chodit? A co bude s domem, na který jsem si zvykla a upravila podle sebe?

„No, rozhodla jsem se, tak to musím nějak přijmout!“

Už teď si připadám, že se loučím. Odcházím ze svého domu, který nezvládám udržovat a cítím se, jako by něco končilo. Umírám. Ale mám svého Boha a věřím v jeho pomoc. Slyšela jsem, že v domově probíhají mše, že tam chodí farář.

Poděkování patří paní Heleně Novákové, rozené Koutné, za její čas a ochotu uskutečnit tento rozhovor. Na základě získaných informací se pokusíme najít paní Heleně vhodnou spolubydlící a klíčovou pracovníci s ohledem na obsazenost pokojů.

5.6 Historický princip normality⁶⁸

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, Eriksonova teorie říká, že pro práci s metodou psychobiografického modelu je podstatný výpočet principu normality. Jde o sledování období života seniora v jeho dvaceti pěti letech. To je podle Böhma závěr

⁶⁸Srov. HORÁKOVÁ, B. *Aktivizace seniorů s demencí podle psychobiografického modelu péče prof. Böhma* [online]. 2014 [cit. 24-12-2018], s. 59 – 60.

důležité vývojové fáze člověka. Zde si musíme uvědomit, co se v daném historickém období odehrálo a na základě sběru těchto informací lépe pochopíme seniora.⁶⁹

Historický princip normality paní Heleny je datován na počátek 70. let dvacátého století. Konkrétně rok 1971. Uvolněná politická atmosféra byla ukončena rokem 1968, kdy po vpádu vojsk SSSR upevnila moc komunistická strana, která nastavila totalitní režim. Do čela státu se dostal prezident Ludvík Svoboda a předsedou vlády byl zvolen Lubomír Štrougal.⁷⁰

I nadále se budoval socialismus. Lidé pomáhali svépomocí stavět družstevní byty, podíleli se na údržbě přírody v okolí, rodiče žáků chodili na brigády zaměřené na opravu škol bez nároku na odměnu. Organizovaly se pracovní soboty jako náhrady za volné státní svátky.

Společně se konaly průvody na oslavu Svátku práce. Každý závod ve městě reprezentoval barevně vyzdobený alegorický vůz, transparenty a hojný počet zaměstnanců, kteří účast měli povinnou. Některé ženy si na ten den kupovaly a šily nové oděvy a těšily se na setkání s lidmi, které nevidí často. Pionýři nasadili na pionýrské košile odznak a uvázali červené trojúhelníkové šátky, svazáci červené kravaty. Po zaznění československé a sovětské hymny následovaly dlouhé proslovy komunistických představitelů. Vše oživovala mávátka v barvě trikolory a jednobarevné nafukovací balónky. V podobném duchu se konaly oslavy 7. listopadu, kdy se lidé sešli v lampiónovém průvodu. I zde byla účast povinná.

Začala doba zákazů a strachu hovořit veřejně. Mnoho komunistů bylo vyhozeno nebo vyškrtáno z KSČ. Hranice se západem byly uzavřeny, což mělo vliv i na kulturní a společenský život. Lidé neměli doporučeno chodit do kostelů, učitelé a vysoce postavení lidé tyto návštěvy měli zakázány. Z rádia v předvánočním čase zněly místo koled vánoční písně v podání Karla Gotta, Heleny Vondráčkové, Marie Rottrové, kteří byli spolu s Věrou Špinarovou, Naděou Urbánkovou s hitem „Můj Vilém peče housky“, Václavem Neckářem, Waldemarem Matuškou, Karlem Hálou, Richardem Adamem, Milanem Chladilem, Yvetou Simonovou, Evou Pilarovou a dalšími, nejznámějšími interprety té doby, představiteli populární hudby. Na scéně se začala objevovat i Hana

⁶⁹ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografií a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 45.

⁷⁰ Srov. ČERNÝ, O. *1968 a 1973. Rozhlas.cz [online]. 2008 [cit. 27-10-2018]*.

Zagorová. Rozšířené byly kotoučové magnetofony. Lidé si mohli nahrávky kupovat na laminátových, gramofonových deskách a poslouchat písně nejen v rozhlase, ale i sledovat zpěváky na již v hojném počtu používaných televizích. Program televize byl omezen, většinou byl zahájen po poledni a končil před půlnocí. Byla to éra televizních hlasatelů a hlasatelek, kteří každý pořad ohlašovali. Lidé se těšili, do jakého vkusného oděvu budou oblečení. Estrádní pořady často uváděl Vladimír Menšík, Vladimír Dvořák, Jiřina Bohdalová a další. Vznikla spousta krásných pohádek. Na obrazovky se dostala například „Šíleně smutná princezna, Zlatovláska a jiné.“⁷¹

Za kulturou chodili lidé na čaje o páté, v zimě se pořádalo velké množství plesů, v kinech se promítaly filmy především české produkce, sovětské, ale také historické filmy, které prošly cenzurou. Začaly se stavět kryté bazény a zaměstnanci větších podniků dostávali volné vstupenky. Vstupy do zoologické zahrady, na zámek či hrad byl pro rodinu cenově dostupnější než nyní.

Na vesnicích, v blízkosti měst začaly hojně vznikat chatové osady, kde pracující trávili svůj volný čas odpočinkem. Množily se kempy a vznikla mapa pro jejich prázdninové návštěvníky. V obchodech se objevily rodinné stany s možností dokoupení různých částí spojovaných zipsem (kuchyňka, druhá ložnice).

V pátek se setkávaly ženy ve frontě na maso, v pondělí pak byly masny zavřené. Stejně fronty se tvořily v zelenině, když došly banány, mandarinky, pomeranče a jiné zahraniční ovoce. Růže, orchideje, jahody, maliny a jiné druhy letních produktů se v obchodech neobjevovaly v zimě. V březnu se slavil Mezinárodní den žen a s ním byly spojené karafiáty, někdy frézie a narcisy.

Rodiny vyjížděly na víkendové výlety v automobilech, na něž byl dlouhý pořadník. Škodu 110L bylo možné koupit za 70 000,- Kčs, což v době nízkých platů bylo těžké našetřit. Levnější byl Trabant dovážený z východního Německa. Ve městech jezdily autobusy Karosa, ve větších městech tramvaje a trolejbusy⁷². V Praze začala výstavba metra, které bylo uvedeno do provozu v roce 1974⁷³. Lidé s nadšením

⁷¹Srov. *Seznam českých filmových pohádek* [online]. 2019 [cit. 27-01-2019].

⁷²Srov. HORÁKOVÁ, B. *Aktivizace seniorů s demencí podle psychobiografického modelu péče prof. Böhma* [online]. 2014 [cit. 24-12-2018], s. 59 – 60.

⁷³Srov. *Metro Praha* [online]. 2017 [cit. 24-12-2018].

sledovali informace o průzkumu vesmíru, byla vypuštěna z SSSR první orbitální stanice Země Saljut1.⁷⁴

V dětských pokojících se objevoval motorový vláček, historická autíčka, děvčata se pyšnila gumovými panenkami, ty šťastné se mohly pochlubit plačícími a chodícími panenkami. Děti se mohli bez větších obav rodičů prohánět po ulicích na kole, koloběžkách, ti větší na motorkách a mopedech.

Do módy se dostaly sukně ke kolenům, lodičky na vysokých podpatcích, halenky s větším límečkem a vypasovaným stříhem. Na oblečení se stály dlouhé fronty, proto ženy nakupovaly v galanterii vlnu, přízi, ze které pak podle vzorů z časopisu „Praktická žena“ pletly a háčkovaly svetry, halenky, sukně pro celou rodinu. Oblíbený byl také „chemlon“ využívaný na výrobu kabátků a koberečků. Účesy žen byly kratšího stříhu, zmohutněné trvalou ondulací a tupírováním. Muži nosili dlouhé „kotlety“ na stranách tváře.

Paní Helena má tuto dobu ráda. Občas si prohlíží ve svém soukromí fotografie z tohoto období. Obává se, že by se jejímu způsobu oblékání dcery a syn smáli.⁷⁵

5.7 Transfer do aktivit denního života

ADŽ jsou součástí adaptačního plánu a plánu péče v Domově seniorů, p. o. Prostějov. Jsou pravidelně sledovány, doplňovány a upravovány. ADŽ se tvoří pololetně, každých šest měsíců. Slouží jako podklad k individuálnímu plánování a stanovení a plnění cíle.

⁷⁴Srov. VÍTEK, A. LÁLA, P. *Malá encyklopedie kosmonautiky*. Praha: Mladá fronta, 1982, s. 292.

⁷⁵Srov. HORÁKOVÁ, B. *Aktivizace seniorů s demencí podle psychobiografického modelu péče prof. Böhma* [online]. 2014 [cit. 24-12-2018], s. 59 – 60.

Tabulka č. 5: Aktivity denního života paní Heleny

ADŽ (Aktivity denního života)	2017 – 2. pololetí		2018 - 1. pololetí	
	klady	zápory	klady	zápory
Komunikace	Hovoří plynule.	Někdy je cítit nejistota. Neodpovídá vždy na položenou otázku. Dostává se k odpovědi oklikou.	Řeč i nadále plynulá. Mluví v celých větách.	Je v komunikaci jistější, ale zapomíná, na co se jí druhá strana ptala.
Mobilita	S kompenzační pomůckou je schopna se pohybovat po pokoji a v rámci jednoho poschodí.	Pohybuje se s francouzskou holí. Bojí se jezdit výtahem – nezvládá samostatný přesun na jiné patro.	S kompenzační pomůckou je schopna se pohybovat po pokoji a v rámci jednoho poschodí. Je schopna si požádat o pomoc s přesunem ve výtahu.	Chůze o dvou francouzských holích – doporučeno fyzioterapeutkou. Bojí se jezdit výtahem – nezvládá samostatný přesun na jiné patro.
Podpora vitálních funkcí	Klientka je orientována prostorem, časem i místem s ohledem na krátký pobyt v novém prostředí.	Klientka je spavá, po probuzení dezorientována. Může souviset se změnou prostředí.	Klientka je orientována časem i místem	Orientace prostorem zhoršena. Potřeba zajistit doprovod. Občas apatická.
Sebepéče – hygiena	Ranní hygienu zvládá sama, učeše se, v případě potřeby navštíví s dcerou kadeřnici a pedikérku.	Nutný dohled při sprchování, klientka má obavy z pádu.	I nadále zvládá sama, nebo s pomocí dcery.	I nadále nutný dohled při sprchování, potřeba připomínat hygienu zubní náhrady.

Příjem potravy a tekutin	Strava nemletá. Pomoc nepotřebuje. Na snídani bílou kávu bez cukru. Po obědě si vaří kávu. Nákup nápojů zajišťuje rodina – nesycená, neslazená minerálka.	Nezvládá docházet do společné jídelny – stydí se. Připomínat pitný režim.	Dochází do společné jídelny. Na snídani bílou kávu bez cukru. Po obědě si vaří kávu. Nákup nápojů zajišťuje rodina – nesycená, neslazená minerálka.	I nadále připomínat pitný režim.
Vylučování	Výměnu pomůcek zvládá sama.	Inkontinence. Trpí zácpou.	Výměnu pomůcek zvládá sama, uložení zajišťuje ošetřující personál.	Inkontinence. Trpí zácpou – reguluje pitím džusu.
Sebepéče – oblékání	Dokáže si vybrat vhodný oděv, obuv. O čistotu oděvu na doporučení klíčové pracovnice dohlíží dcera.	Občas potřebuje pomoci se zapnutím knoflíků nebo zipu.	Beze změn.	Pravidelná pomoc při zapínání. Doporučen oděv bez knoflíků – konzultováno se švadlenou domova seniorů.
Být mužem – být ženou	Je v ženském těle spokojená, na muže už nekouká, měla jednoho a ten jí vyhovoval.	Při pomoci s hygienou si nepřeje přítomnost opačného pohlaví.	Je v ženském těle spokojená. Je tady jeden příjemný pán.	Při pomoci s hygienou si nepřeje přítomnost opačného pohlaví.
Zaměstnat se	Četba historických románů, četba z Bible. Sleduje vlastní televizi vybavenou sluchátky.	Nesmělá, ráda by chodila pomáhat při pečení do ergokuchyně, ale bojí se.	Začala chodit do ergokuchyně na čtení. Také se zapojila do pečení koláčků, smažení palačinek ... pomáhá hlídat	Chtěla by koláčky vyrábět, ale má problém s úchopem.

			koláčky u “trouby” v ergokuchyni a natírá palačinky marmeládou. I nadále čte a sleduje televizi.	
Klid a spánek	Nepotřebuje léky na spaní, spí klidně.	Spí dlouho, snídaně z toho důvodu servírovaná na pokoji.	Beze změn.	Beze změn.
Péče o bezpečné prostředí	Na překážky dokáže upozornit sama.	Na pokoji i v prostorách domova nutno zajistit madla. Upozornit na mokrou podlahu.	Beze změn.	Beze změn. Pozor – nepřestavovat nábytek z důvodu zhoršeného vidění.
Zajistit sociální oblasti – vztahy	Zprostředkovat setkání s farářem a jeho pomocnicemi.	Potřeba zajistit doprovod do domovní kapličky.	Pravidené docházení na čtení a povídání v ergokuchyni, setkání s farářem a jeho pomocnicemi.	Připomínat začátek aktivit a poschodí, kde se konají.
Zvládání zátěžových situací	Dokáže si o zátěži povídat, upozornit na obavy, dokáže zvládat signalizační zřízení.	V případě nerespektování individuálního tempa klientky zneklidní a třese se.	Beze změn.	Beze změn.

76

⁷⁶Srov. HORÁKOVÁ, B. *Aktivizace seniorů s demencí podle psychobiografického modelu péče prof. Böhma* [online]. 2014 [cit. 24-12-2018], s. 60 – 61.

5.8 Individuální plánování

Vztah klíčové pracovníce s paní Helenou je potřeba postavit z etického i lidského hlediska na vzájemné úctě, důvěře klientky. Každou změnu v plánování a realizaci aktivit musí pracovníce s klientkou konzultovat jako s rovnocenným partnerem. Klíčová pracovníce pracuje s paní Helenou v souladu s Etickým kodexem a GDPR, respektuje její odmítnutí, zdravotní změny. Prioritou je nezradit klientčinu důvěru a zároveň pracovat s paní Helenou v souladu se sociálně pedagogickou teorií. To znamená, aktivity paní Heleně pomoci naplánovat na základě informací zjištěných cíleným sběrem informací z biografie seniorky tak, aby jí byly „šité na míru“. Paní Helena by však měla mít pocit, jako by je plánovala sama – společně pak pojmenují přání klientky. Nesmí být do ničeho nucena, ale klíčová pracovníce musí být schopna na základě vzdělání, zaškolení v práci s biografií, klientku správně motivovat. Následně pak naplánují společné kroky vedoucí k naplnění vytýčeného cíle, které klíčová pracovníce zaznamená písemně do individuálního plánu péče. Každý krok pak zapíše s uvedením data, popisu a změn vyvozených ze situace. Na konci ředitelem organizace stanoveného časového období společně vyhodnotí a klíčová pracovníce vše opět zaznamená do dokumentace klientky. Povinnost zpracovávat základní dokumentaci klienta (adaptační období - nastaveno na tři měsíce, plán péče a individuální plán na dobu půl roku) je zakotvena ve Standardech. Termíny pro hodnocení plnění plánu se můžou zkracovat nebo prodlužovat na základě písemného záznamu z důvodu zdravotní změny u paní Heleny, povahy – adaptabilní, neadaptabilní, naplnění cíle a podobně. Vedení základní dokumentace je pro domov seniorů povinné, nově zamýšlená práce s psychobiografickým modelem péče je pak rozšíření základní dokumentace o podrobné informace. Zpracování podkladů pro práci s paní Helenou je časově náročné, ale následně umožní kvalitnější péči, možnost využít zachované schopnosti a dovednosti seniorky. Nabízí jí zapojení do denního procesu v domově seniorů, vytvoření důvěrnějšího vztahu mezi ní a svou klíčovou pracovnící a pomáhá najít smysl jejího dalšího života.

5.8.1 Individuální cíle paní Heleny

K vyzdvižení možných individuálních cílů je vhodné použít informace z biografické knihy paní Heleny zpracované dle psychobiografického modelu Erwina Böhma.

Typy a návody na vyzvednutí a pojmenování individuálních cílů při práci s paní Helenou.

Tabulka č. 6: Individuální cíle paní Heleny

Individuální cíle	Důležité informace z biografického listu, biografické knihy paní Heleny	Formy péče s využitím principu normality – aktivizační, re - aktivizační
Práce se vzpomínkami	<i>U třetího porodu málem klientka zemřela, dítě zemřelo sestřenici.</i>	Nehovořit o riziku spojeném s těhotenstvím, v případě potřeby klientky tento problém otevřít, nechat ji vypovídat a případně vyplakat.
Práce se vzpomínkami	<i>Spolužačka, bohužel už nežije!</i>	Nezačínat hovor o známých ze školy, čekat, až klientka začne sama.
Práce se vzpomínkami Podpora samostatnosti při aktivitách denního života	<i>Ráda jsem se pěkně oblékala, nosila jsem vysoké podpatky.</i>	Podpořit u paní Heleny zájem o módu například půjčováním módních časopisů, v případě jejího zájmu si obléct oblíbený oděv ji motivovat a případně dovést k domovní švadleně, která by provedla nutné opravy velikosti.
Práce se vzpomínkami	<i>Můj muž, to byla má jediná láska.</i>	Projevovat úctu k její věrnosti, v případě zájmu paní Heleny si s ní o mužích povídat. Chtěla jsem být zdravotní sestrou.
Práce se vzpomínkami	<i>Smutno po rodném kraji.</i>	Prohlédnout si společně fotografie z mládí, na internetu najít nové fotografie z této oblasti, donést autoatlas

		a zmapovat cestu k rodné vesnici. Hledat rozdíly mezi krajem dětství a krajem dospělosti.
Práce se vzpomínkami Podpora kognitivních funkcí	<i>Tři děti (dceru, syna a třetí byla opět dcera).</i>	Povídání o době dětství jejich dětí. Možno vytvořit a skládat puzzle z jejich na počítači zvětšených a následně rozstříhaných fotografií. Nebo pexeso z několika shodných dvojic fotografií dětí. To samé se dá vytvořit i pro srovnání krajiny dětství a dospělosti.
Práce se vzpomínkami	<i>Mám ráda rodinu, děti, vnoučata.</i>	Posilovat zájem o společné aktivity s rodinou – pozvat dcery nebo syna na koncert v domově seniorů, na večírky, zapojit rodinu při pomoci s organizací sportovních her – návrh a přípravu soutěží (využít učitelské profese dcer). Povídání o životě klientky, jejich problémech, radostech. Společné prohlížení rodinných fotografií.
Posezení u kávy	<i>U kávy, kterou si paní Helena vaří po obědě.</i>	Občasné posezení u kávy s paní Helenou na pokoji, doprovod do cukrárny nebo do socioterapeutické dílny – v přízemí (místnost ergoterapie) nebo ve třetím poschodí (klubovna), kde si může kávu nechat uvařit a vypít ji s jinými klienty.
Setkání s klienty při kolektivním předčítání z knihy, novin a časopisů	<i>Četla historické romány.</i>	Nabídnou možnost setkání při předčítání v socioterapeutických dílnách v přízemí (místnost ergoterapie) nebo ve třetím poschodí (ergokuchyň). Zpočátku jí připomínat začátek

		aktivitu, později sledovat, zda nezapomněla.
Pomoc při pečení v ergonomické domova seniorů	<i>Pomáhat mamince s pečením.</i>	Svým zájmem o připravovaný druh výrobku podpořit klientku zapojit se do pomoci při pečení v ergonomické domova seniorů, motivovat k přesvědčení, že je při této aktivitě vítaná a důležitá. Zohlednit bolesti rukou a nedostatečný úchop například tím, že bude hlídat u trouby, aby se koláče a jiné pochutiny nepřipálily. V případě výroby palačinek například pomoci s mazáním marmelády.
Práce s biografickou knihou	<i>Práce v účetnictví.</i>	Díky smyslu pro preciznost vést klientku k samostatnému návrhu a zpracování „Biografické knihy paní Heleny“.
Podpora samostatnosti při aktivitách denního života	<i>Zůstává hlavně snaha zvládat základní činnosti kolem sebe. Umýt se, učesat, ustlat postel, něco si přečíst, nachystat si jídlo a dojít do pokoje na televizi. Televizní seriály.</i>	Podporovat paní Helenu v samostatnosti, respektovat její individuální tempo, nevykonávat za ní činnosti, které je schopna zvládnout sama. Nejednodušovat a nepřetvářet zbytečně činnosti, na jaké je zvyklá. Tolerovat její návyky, které neomezují jiné klienty či personál. Podpořit zájem o stravování v kolektivu v dostupné kuchyňce nebo v jídelně domova seniorů, zajistit kulturní způsob servírování stravy a dostatečnou teplotu jídla. Při sprchování zajistit bezpečnost, samostatnost.

		<p>V případě potřeby vyměnit prostěradlo, povlečení na peřině a polštáři, na základě požádání klientky tuto peřinu i natřepat. Další úpravy postele ponechat na paní Heleně.</p> <p>Respektovat čas určený na sledování televizních seriálů a zajistit u rodiny sluchátka k televizi, kterou si dovezla z domu.</p>
Společenské večírky a kulturní akce, poslech písniček	<i>Richarda Adama, později pak Marušky Rottrové a Věry Špinarové, Oldřicha Nového, uměla tančit, poslouchala lidové písničky.</i>	<p>Podpora účasti na jarním a podzimním domovním večírku, v případě vystoupení hudebníků a zpěváků upozornit na plánovanou akci. Připomenout tuto akci v den konání.</p> <p>Zajistit u rodiny jednoduchý CD přehrávač a nahrávky oblíbených zpěváků a písní. Připomínat a upozorňovat na pořady v televizi, kde jsou na programu její oblíbené osobnosti.</p>
Podpora řízeného pohybu	Vypozorováno - paní Helena používá francouzskou hůl.	<p>Domluvit paní Heleně návštěvu u fyzioterapeutky domova seniorů a konzultovat s ní účast na pravidelné aktivitě Cvičení na židličkách. V případě nevhodnosti této aktivity doporučit cvičení s fyzioterapeutkou na základě domluvy s lékařkou.</p> <p>Procházky na zahradě s doprovodem a posezení u vodotrysku.</p>
Využití prvků bazální stimulace	<i>Vůně vyškvařené sádla s cibulkou a koláčů s posypkou, chutnalo jí všechno od masa, ale také koláče, buchty, zákusky.</i>	Při výběru stravy podpořit klientku ke správné volbě jídla z nabízeného jídelníčku (oběd – dva druhy jídla) – pamatovat,

		že maso bývá často, koláče jen jednou týdně. Komunikovat se stravovací komisí domova seniorů a doplňovat návrhy k sestavení jídelníčku.
Využití prvků bazální stimulace	<i>Vůni čistého prádla miluji dodnes.</i>	Zajistit u dětí, aby mamince prali prádlo v jejím oblíbeném prášku na pokoji (podpora čichových buněk je intenzivnější) nebo u nich doma.
Využití prvků bazální stimulace	<i>Zamilovala jsem si i vůni modré Indulony.</i>	Po koupeli nebo ranní hygieně nabídnout modrou Indulonu na natření. V případě zájmu paní Heleny může klíčový pracovník nebo rehabilitační sestra nakrémování zajistit sama a spojit s jemnou masáží bolavých rukou klientky. Požádat děti paní Heleny o zajištění modré Indulony v dostatečném množství.
Využití prvků bazální stimulace	<i>Neumím plavat.</i>	Vyvarovat se koupele ve velké vaně, nabídnout možnost využít sprchu. Pomocť paní Heleně při sprchování, zajistit bezpečnost a v případě souhlasu jí jemnou houbičkou umýt záda. Nabídnout houbičku k samostatnému masírování zbytku těla.
Podpora kognitivních funkcí	<i>Začala zapomínat. Někdy mívám odemčeno i přes noc.</i>	Sestavení kalendáře s daty narození jejich blízkých, který v případě zhoršení paměti bude sloužit jako podpora při vzpomínání na důležité události v životě paní Heleny.
Podpora kognitivních funkcí	<i>Maturitu požadují i po svých třech dětech</i>	Povídání o vzdělání, společná práce na

	<i>a vnoučatech</i>	uchování a podpoře současné úrovně kognitivních funkcí paní Heleny, nenásilné začleňování do pravidelné aktivity. Hrátky s pamětí, drobnými každodenními úkoly podporovat a posilovat paměť. V případě potřeby individuálně zpracovávat úkoly, které nedokončí při již zmíněné kolektivní aktivitě. Hrátky s pamětí. Paní Helenu je možné motivovat tím, že na závěr školního roku obdrží vysvědčení stejně jako její vnoučata.
Podpora duchovních potřeb	<i>Ale mám svého Boha a věřím v jeho pomoc, chodila potají do kostela.</i>	Zajistit návštěvu pana faráře a jeho pomocnic na pokoji klientky. Doprovod na modlení do kapličky a motivace k pravidelné návštěvě této aktivity. Povídání o katolických svátcích. V případě výjezdu do kostela domovním autem u příležitosti celorepublikové akce „Den kostelů“, nabídnout možnost účasti.

5.8.2 Harmonogram aktivit paní Heleny

Autorka projektu zpracovala na základě informací, které odebrala a zakomponovala do biografického listu a dalších dokumentů, návrh aktivit pro paní Helenu (Tabulka č. 7 a 8). Následně je s ní bude realizovat klíčová pracovnice.

V pondělí (případně jiný den) si klíčová pracovnice v případě své přítomnosti na pracovišti domluví s paní Helenou plán na následující týden. Informuje ji o plánovaných změnách, napíše jí do kalendáře své pracovní směny. Plán na celý následující týden

(týká se individuálních aktivit klientky a klíčové pracovnice) si společně domluví a upraví na základě zájmů, možností a v souladu s biografií klientky, nabídkou a mantinely organizace. Klíčová pracovnice přihlíží k návrhu autorky projektu na stanovení individuálních cílů při práci s paní Helenou (Tabulka č. 6).

Jelikož jde o časový plán nastavený na míru klientce, je měřitelný časem a spokojeností paní Heleny. Spokojenost klientky s nastaveným týdenním časovým plánem, vhodností výběru činností, zjistí klíčová pracovnice reflexními otázkami ihned po ukončení, návratu paní Heleny z aktivity, nebo po krátké časové prodlevě. Nejpozději na začátku následujícího týdne při plánování činností na další týden. Typy na reflexní otázky: „*Jak se Vám na aktivitě líbilo? Nebyla aktivita pro Vás náročná? Nebyla příliš dlouhá? Vyhovovala Vám skupinka klientů, kteří se aktivity zúčastnili? Vyhovovala Vám pracovnice, která aktivitu vedla? Co se Vám na aktivitě povedlo, co jste se naučila, rozvinula? Těšíte se na další setkání? Vyhovuje Vám způsob našeho povídání, pracovní tempo při našich činnostních (výroba puzzle, praní drobného prádla, jednoduchý úklid na pokoji, vaření kávy, doprovody, výběr a zajištění knih) aktivitách? Máte zájem něco změnit?*“

Tabulka č. 7: Individuální aktivity paní Heleny

Čas aktivity	Aktivita	Personální zabezpečení
Pondělí		
8,20 a 12,50	Doprovod na kolektivní aktivitu, pomoc při vaření odpolední kávy	PSP, klíčový a aktivizační pracovník
15, 00	Doprovod do kapličky	PSP, klíčový pracovník
Úterý		
8, 20	Doprovod na kolektivní aktivitu do ergokuchyně	PSP, klíčový pracovník
12,30	Pomoc při vaření kávy	PSP, klíčový pracovník
15, 00	Doprovod na kolektivní aktivitu	PSP, klíčový pracovník

Středa

8,20 a 12,50	Doprovod na kolektivní aktivitu, pomoc při vaření ranního čaje a odpolední kávy	PSP, klíčový a aktivizační pracovník
15, 00	Doprovod do kapličky	PSP, klíčový pracovník

Čtvrtek

8,20 a 12,50	Doprovod na kolektivní aktivitu, pomoc při vaření ranního čaje a odpolední kávy	PSP, klíčový a aktivizační pracovník
15, 00	Individuální rozhovor na pokoji klienta s využitím prvků psychobiografického modelu péče zapsaných v biografické knize, plánu péče a individuálním plánu	Klíčový pracovník (v případě nepřítomnosti pracovníka na pracovišti si společně s klientem předem domluví náhradní termín)

Pátek

8, 20	Doprovod na kolektivní aktivitu	PSP ve službě, klíčový pracovník
12,30	Pomoc při vaření kávy	PSP ve službě, klíčový pracovník
15, 00	Doprovod do cukrárny na čerstvý zákusek	PSP ve službě, klíčový pracovník

Sobota

9, 30	Individuální činnost (pomoc se sobotním drobným úklidem, praním spodního prádla aj.) na pokoji klientky s využitím prvků psychobiografického modelu péče	Klíčový pracovník, rodinní příslušníci klienta
12,30	Pomoc při vaření kávy	PSP ve službě, klíčový pracovník

Neděle

12,30	Pomoc při vaření kávy	PSP ve službě, klíčový pracovník
15, 00	Doprovod do cukrárny na zákusek	PSP ve službě, klíčový pracovník, rodinní příslušníci

Změna programu vyhrazena!

Tabulka č. 8: Kolektivní aktivity paní Heleny

Čas aktivity	Název aktivity	Místnost pro konání aktivity
Pondělí		
8,30 - 9,30	Čtení z denního tisku	Ergoterapie
15,15-16,00	Růženec	Kaplička
Úterý		
8,30 - 9,30	Pečení	Ergokuchyň
14,00-15,00	Hrátky s pamětí	Společenská místnost
Středa		
8,30 - 9,30	Čtení z denního tisku	Ergoterapie
15,15-16,00	Modlení	Kaplička
Čtvrtek		
8,30 - 9,30	Čtení z denního tisku	Ergoterapie
Pátek		
8,30 - 9,30	Čtení z denního tisku	Ergoterapie
9,45-10,45	Čtení z Bible	Kaplička

Změna programu vyhrazena!⁷⁷

⁷⁷Srov. DOMOV SENIORŮ, P. O. PROSTĚJOV *Přehled volnočasových aktivit v DD*. 2014. [cit. 22-12-2018].

5.8.3 Doprovodné aktivity

Autorka projektu sestavila pro paní Helenu a její klíčovou pracovníci nabídku doprovodných aktivit, které vycházejí z její biografie a jsou součástí projektu. Při jejich návrhu bylo přihlédnuto na míru zátěže spojenou s nástupem seniorky do domova seniorů.

5.8.3.1 Návštěva klíčové pracovníce na pokoji paní Heleny

Na základě vzájemné domluvy si klíčová pracovníce na pokoji s paní Helenou vymezí čas pro realizaci doprovodných aktivit.

Povídání o krajině dětství a dospělosti

Cíl: Podpořit vybavování vzpomínek na pěkné i méně hezké zážitky, schopnost je reprodukovat, pracovat s emocemi, prohloubit schopnost přijímat nevratné změny.

Pomůcky: album a fotografie paní Heleny, notebook

Časová dotace: 20 – 25 minut

Organizační forma: individuální

Postup: Klíčová pracovníce naváže na informace z biografické knihy a s paní Helenou hovoří o rodině, krajině jejího dětství. Vzpomínání společně oživí nejen hovorem a prohlížením fotografií z alba klientky, ale také zpestří prohlížením mapy a obrázků z internetových stránek. Za použití notebooku od aktivizačních pracovníků, určeného k práci s klientem na pokoji, prohlídnou s paní Helenou předem nachystané fotografie a mapy současné podoby míst, kde žila. Srovnají ráz krajiny z minulosti a současnosti, hovoří o nové podobě vesnice, kde paní Helena prožila dětství.

Evaluační aktivity: Paní Helena sama pojmenuje pocity, které při aktivitě prožívala a vyjádří své přání téma rozvíjet při další společné návštěvě nebo se již k tomuto vzpomínání odmítne vrátit. Přání bude respektováno a v případě zájmu v této činnosti pokračovat si obě strany vytýčí úkoly, které si na další povídání připraví. Jedna z možností může být i pozvání dcer, syna, vnoučat a vzpomínat společně.

V případě zájmu a příznivého zdravotního stavu si můžou také společně zahrát při pití kávy hry cílené na povídání a poznávání blízkých osob paní Heleny a krajiny jejího života.

Výroba pexesa z fotografií

Cíl: Podpora kognitivních funkcí, uchování paměti, rozvoj komunikace, schopnost vyjádřit emoce a zpracovat je.

Pomůcky: 5 – 7 fotografií blízkých osob, tvrdý papír, nůžky, lepidlo

Časová dotace: 20 – 45 minut

Organizační forma: individuální

Postup: Paní Helena si připraví fotografie rodinných příslušníků. Těch, kteří jsou pro ni jakkoli blízcí. Lze použít i fotografie různých rozměrů. Klíčová pracovníce společně s klientkou 2x nakopírované fotografie (na kopírovacím stroji) naměří na stejné rozměry, nastříhá a podlejí tvrdým papírem. S takto upravenými fotografiemi pracují stejně, jako s pexesem. Otočí čistou stranou vzhůru, fotografií k podložce, a opakovaným otáčením fotografie nahoru hledají vždy shodné dvojice. Při hře si paní Helena může vzpomínat na události a příběhy, které spolu s osobou na obrázku zažila. Pokud se paměť klientky zhoršuje, může například jen vzpomínat na jméno či rodinné vazby s osobou na obrázku. Tato aktivita může být také přínosná při sběru dat do vzpomínkové knihy a podporou při dalším plánování péče.

Výroba puzzle z fotografií

Cíl: Podpořit představivost, rozvoj manipulace s obrázkem dle instrukcí, ocenit schopnost pojmenovat co na fotografii vidí, vyjádřit emoce a zpracovat je.

Pomůcky: 1 – 2 fotografie blízkých osob, krajiny dětství, domu, kde paní Helena žila, nůžky

Časová dotace: 20 – 45 minut

Organizační forma: individuální

Postup: Paní Helena si připraví dvě fotografie blízkých osob, krajiny dětství, nebo domu, kde žila. Lze použít i fotografie různých rozměrů. Aktivizační pracovníce tyto fotografie zvětší na formát A4 na kopírovacím stroji 2x. Klíčová pracovníce společně s paní Helenou jeden výtisk rozstříhá na 5 – 7 kousků. Jeden výtisk fotografie ponechají celistvý. Takto upravené fotografie rozmíchají na stole a následně kompletují do původní podoby. Aby byla hra složitější, je možné najednou pracovat se dvěma fotografiemi. Při hře si paní Helena může vzpomínat na události a příběhy, které spolu

s osobou, nebo s krajinou na obrázku zažila. Pokud se jí zhoršuje paměť a manuální zručnosti klientky, můžou například jen vzpomínat na jméno osob, název místa. Zároveň je možné zjednodušit aktivitu tím, že obrázky rozstříhají na menší počet větších kousků. Druhý výtisk fotografie pak slouží jako předloha pro jednodušší kompletování dílů. Tato aktivita může být také přínosná při sběru dat do vzpomínkové knihy a podporou při dalším plánování péče.

Evaluace aktivity – hry: S paní Helenou si v závěru her rozeberou pocity při povídání nad fotografiemi, zhodnotí náročnost aktivity. Paní Helena se vyjádří k vhodnosti této aktivity při využití společného času, například u pití kávy.

5.8.3.2 Individuální četba na pokoji- nabídka periodik a výběru knih z knihovny

Cíl: Podpora kognitivních funkcí, uchování a rozvoj paměti, zájem o nové informace, možnost samostatného čtení a výběru témat k četbě, emocionální podpora, dovednost vhodně využít volný čas

Pomůcky: kniha, Katolické noviny

Časová dotace: 20 – 25 minut

Organizační forma: individuální

Postup: S paní Helenou se klíčová pracovníce domluví na návštěvě knihovny domova seniorů. Zároveň si naplánují čas, kdy si od sociální pracovníce půjčí klíče od uzamknutých skříní, kde jsou knihy uloženy. Ještě před návštěvou knihovny si paní Helena prohlídne nabídku seznamu knih, aby věděla, jaké knihy v knihovně nalezne. Pak společně sjedou výtahem do společenské místnosti a tam si z místní knihovny vyzvedne vybranou knihu. Paní Helena svým podpisem u sociální pracovníce potvrdí převzetí knihy a společně odjedou výtahem na pokoj. Knihu čte sama, což koresponduje s informací v biografické knize.

V případě projevení zájmu o četbu z Katolických novin domluví klíčová pracovníce návštěvu pomocnice pana faráře u paní Heleny a možnost zapůjčení těchto novin, nebo individuální (skupinové) předčítání této pracovníce z Katolických novin na pokoji klientky (v kapliče domova seniorů).

Evaluace aktivity: Klíčová pracovníce s paní Helenou jednou za měsíc konzultuje, zda jí zajištění získání knih a informací z periodik vyhovuje nebo je potřeba tuto aktivitu nějak upravit.

5.8.3.3 Doprovod na čtení z denního tisku

Cíl: Rozvíjet zájem o kolektivní aktivity, podpořit nácvik sociálních dovedností a schopnost integrovat se do fungujícího kolektivu.

Pomůcky: denní tisk, časopisy, noty k písničkám, vtipy z internetu a vyluštěných křížovek

Časová dotace: 10 minut, 60 minut

Organizační forma: individuální, skupinová

Postup: Paní Heleně je nabídnuta možnost zúčastnit se čtení z denního tisku, které je organizováno každý pracovní den ve dvou pracovnách domova seniorů. Jelikož paní Helena má zájem o pečeni, kde se setkává s kolektivem klientů tuto aktivitu navštěvující, je vhodné zpočátku navštívit čtení z denního tisku v přízemí, kde může poznat jiný kolektiv a jiný způsob vedení této aktivity.

Po snídani, která je přednostně paní Heleně vydána (vhodné dodržet čas začátku aktivity), se sejde s klíčovou pracovnící na předem smluveném místě. Obě společně sjedou výtahem do přízemí, kde si paní Helenu převezme aktivizační pracovníce zajišťující program a vedení aktivity. Ta ihned po zahájení paní Helenu představí kolektivu a zároveň pobídne další klienty, aby se jí představili. Pokud to paní Helenu neobtěžuje, je možné jí dát možnost o sobě něco říct. Pak následuje pravidelný program zahrnující nejen četbu, ale také povídání a zpěv. Po ukončení aktivity paní Helenu aktivizační pracovníce doprovodí zpět na oddělení, kde bydlí.

V průběhu aktivity je možné požádat aktivizační pracovníci o šálek kávy, čaje, vody.

Evaluace aktivity: Klíčová pracovníce společně s paní Helenou jednou za měsíc konzultuje, zda jí průběh aktivity a její účastníci vyhovují. V případě potřeby aktivitu pozměnit, domluví se na změně pracoviště, na kterém je aktivita čtení z denního tisku také praktikována.

5.8.3.4 Zprostředkování setkání s panem farářem a jeho pomocnicemi

Cíl: Podpořit schopnost přijímat změnu životního postavení, dokázat vyjádřit obavy, nevyhýbat se církevnímu společenství, pochopení a přijetí podpory Boha, podpora duchovních potřeb

Pomůcky: Bible, Katolické noviny

Časová dotace: 10 minut, 60 minut

Organizační forma: individuální, skupinová

Postup: Na základě projevenému přání paní Heleny je požádána pomocnice pana faráře o individuální návštěvu na pokoji klientky za účelem pozvání klientky na aktivity organizované v kapliče. V případě potřeby se domluví na realizaci doprovodu paní Heleny do kapličky ve stanoveném čase. Ty jsou pak zajišťovány podobně jako doprovod na čtení z denního tisku.

V průběhu skupinové aktivity se klienti společně modlí, zpívají duchovní písně, čtou z Bible a přečtené příběhy pan farář vysvětluje. Jeho pomocnice předčítají klientům články z Katolických novin. V případě nemoci je navštěvují na pokojích.

Evaluace aktivity: Jednou za měsíc s paní Helenou konzultuje klíčová pracovnice, zda jí vyhovuje nabídka aktivit organizovaných panem farářem a jeho pomocnicemi. V případě potřeby změnit organizaci aktivit, s panem farářem bude projednán nově navržený postup. Pan farář dojde osobně konzultovat možnosti s paní Helenou na pokoj nebo si s ní domluví schůzku v kapliče domova.

5.8.3.5 Zapojení do aktivizace v ergokuchyni při pečení

Cíl: Podpořit radost z nabízené spolupráce v kolektivu, smyslové vnímání, dokázat zautomatizovat činnost (psychomotorické cíle), ocenit ochotu přijímat změnu pracovních schopností a uplatnit se při pomocné činnosti.

Pomůcky: elektrická trouba, plechy do trouby, utěrky, chňapky, hodinky

Časová dotace: 10 minut, 90 – 120 minut

Organizační forma: individuální, skupinová

Postup: Klíčová pracovnice domluví s aktivizační pracovnící možnosti, jak zaměstnat paní Helenu při pečení v ergokuchyni. Na základě podkladů z biografické

knihy nabídne aktivizační pracovnice paní Heleně pomoc při hlídání elektrické pece při pečení koláčů, buchet a jiných výrobků. Společně s klientkou dojde klíčová pracovnice na základě domluveného termínu do ergokuchyně ve stanoveném čase. Paní Helena bude sedět na židli u elektrické trouby a sledovat čas určený na upečení produktu, který klientky s aktivizační pracovníci zpracovaly. Pokud je pečivo upečené, vydá pokyn a z trouby plechy vyjme aktivizační pracovnice. Zajišťuje tím bezpečnost v ergokuchyni. V průběhu pečení hotové výrobky klienti společně ochutnají a doplní posezením u šálku kávy. V závěru aktivity se paní Helena domluví s některou klientkou, která ji zaveze výtahem na poschodí, kde má pokoj. Tam již dojde sama.

Evaluace aktivity: S paní Helenou jednou za měsíc klíčová pracovnice konzultuje, zda jí průběh aktivity a její zapojení vyhovuje. Každý týden si spolu povídají o plánovaném, nebo uskutečněném pečení. Probírají společně recept a způsob zpracování výrobku.

5.8.3.6 Hrátky s pamětí

Cíl: Ocenit schopnost opakovat a prohlubovat již získané vědomosti, získat schopnost pochopit otázky, jasně formulovat odpovědi, dotázat se jinými slovy na nesrozumitelně položenou otázku, respektovat zadané pokyny, umět přiřadit pojmy ke konkrétním příkladům, zdokonalovat zpřesnění odpovědí, podpořit trpělivost a zájem o sebevzdělávání.

Pomůcky: psací prostředky, kancelářský papír s předtištěnými úkoly

Časová dotace: 15 minut, 60 minut

Organizační forma: individuální, skupinová

Postup: Na základě plánu aktivit je paní Heleně nabídnuta možnost účasti na vědomostní aktivitě Hrátky s pamětí organizované zábavnou formou aktivizačními pracovníci ve společenské místnosti v přízemí. Zde klienti vyplňují jednoduché otázky týkající se historie, barev, písmen, osobností, poznávají rozdíly mezi obrázky, tvoří větné spojení, pracují s pranostikami, počítají, luští křížovky, vymýšlí příběhy a podobně. Aktivita je skupinová, vyžaduje však individuální doprovod do vzdálenější místnosti. Deset minut před zahájením aktivity, na základě domluvy s paní Helenou, jí klíčová pracovnice svezde výtahem do přízemí a doprovodí ke stolu. Počká na příchod

aktivizační pracovnice, která po ukončení aktivity doprovodí paní Helenu zpět na pokoj a její návrat oznámí na pracovně některé pracovníci ve službě.

Evaluace aktivity: S paní Helenou klíčová pracovnice jednou za měsíc konzultuje, zda jí kolektivní aktivita Hrátky s pamětí vyhovuje nebo je potřeba zajistit individuální přístup. Toto také konzultuje s aktivizační pracovnicí organizující Hrátky s pamětí. Pokud by došlo ke změně organizační formy, poskytnutí podkladů (tištěných úkolů) zajistí aktivizační pracovnice.

Aktivity jsou pro paní Helenu nastaveny na základě práce s biografií tak, aby ji nepřetěžovaly fyzicky, psychicky, časově. Zároveň je brán ohled na pestrost a pravidelnost těchto činností. Nabízeny jsou skupinové, ale také individuální organizační formy tak, aby paní Helena mohla sama zjistit, jaká forma činnosti je pro ni ideální. Skupinové aktivity jsou navrženy s ohledem na nenásilné začleňování klientky do kolektivu se snahou získat sociální kompetence v neznámém a méně známém kolektivu vrstevníků. Je kladen důraz na zdravotní stav klientky a její psychickou pohodu.

ZÁVĚR

V bakalářském projektu je podrobně rozebráno individuální plánování s klientkou v sociální službě, domově seniorů, podle psychobiografického modelu Erwina Böhma, který usiluje o celistvé zajištění seniorů v náhradní sociální péči. Přihlíží ke zdravotnímu stavu klienta, mapuje jeho psychobiografii tak, aby mohla být využita i v případě nástupu či prohloubení syndromu demence. Také se snaží o to, aby seniorka prožívala konec svého života šťastně, byla obklopena personálem, který je celým modelem vedený k citlivosti, ohleduplnosti, odbornosti a ke spolupráci s klientčinou rodinnou.

V teoretické části jsou vymezeny v kapitolách stěžejní pojmy, jejichž znalost je potřebná k individuálnímu plánování podle psychobiografického modelu péče Erwina Böhma. Dále stručně charakterizovány vývojové etapy člověka, aspekty stáří. Současně je představen Domov seniorů v Prostějově, p. o., jeho legislativní zakotvení, financování.

Praktická část bakalářského projektu je v kapitolách zaměřena na konkretizaci psychobiografického modelu péče podle Erwina Böhma pro seniorku paní Helenu, který by mohl být aplikovaný do praxe v domově seniorů. Jde o vytvoření projektu využívajícího prvky psychobiografického modelu a nastavení kvalitnějšího individuálního plánování sociální služby vyhovujícího klientce i zaměstnancům zařízení.

K vlastní práci bylo využito zájmu a ochoty paní Heleny, u které byla shromážděna potřebná data dle podkladů zpracovaného biografického listu podle Erwina Böhma. Ze získaných informací byl pak vytvořen soubor dokumentace paní Heleny jako ukázka, jak metodu používat a zajistit tak správné individuální plánování v zařízení. Závěrem autorka projektu zpracovala návrh volnočasových aktivit, které při práci s paní Helenou může klíčová pracovnice využívat ke komplexní péči a stavět tak na životních rituálech klientky.

Při tvorbě bakalářského projektu využila autorka své dlouholeté praxe v této organizaci, znalostí prostředí a získaných zkušeností. Na základě pozorování předpokládá, že projekt bude dlouhodobě použitelný při práci s klientelou, povede ke zkvalitnění plánování v domově seniorů.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZŮ

Knižní zdroje:

BÖHM, E. *Psychobiografický model péče podle Böhma*. Praha: Mladá fronta, 2015. 208 s. ISBN: 978-80-204-3197-4

DRAPELA, V. J. *Přehled teorií osobnosti*. Praha: Portál, 175 s. ISBN 978-80-262-0040-6.

ERIKSON, E. *Childhood and society*. New York: Norton, 1950. 397 s. [ISBN neuvedené].

HAŠKOVCOVÁ, H. *Fenomén stáří*. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.

JANEČKOVÁ, L., VAŠTIKOVÁ, M. *Marketing služeb*. Praha: Grada, 2001, 180 s. ISBN 80-7169-995-0

KOPECKÁ, I. *Psychologie 1 .díl*. Grada: Publishing, a.s. Praha 2011. 200 s. ISBN 978-80-247-3875-8

MATOUŠEK, Oldřich a kol.: *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, s.r.o., 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X

MLÝNKOVÁ, J. *Péče o staré občany*. Praha: Grada, 2011. 192 s. ISBN 978-80-247-3872-7

PICHAUD, C. THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál, 1998. 156 s. ISBN 80-7178-184-3.

PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografií a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014. 136 s. ISBN 978-80-204-3186-8

ŠPATENKOVÁ, N., SMÉKALOVÁ, L. *Edukace seniorů*. Praha: Grada, 2015, 232 s. ISBN 978-80-247-5446-8

TAVEL, P., *Psychologické problémy v starobe I*. Pusté Uřany: Schola Philosophica, 2009. 278 s. ISBN 978-80-969823-7-0

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum, 1999. [ISBN neuvedené].

VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie – dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál, 2000. 522 s. ISBN 80-7178-308-0.

VÍTEK, A. LÁLA, P. *Malá encyklopedie kosmonautiky*. Praha: Mladá fronta, 1982., 391 s. [ISBN neuvedené].

Elektronické zdroje:

BECK, D., KOCHANSKI, M. *Model psychobiografické péče podle prof. E. Böhm* [online]. 2017 [cit. 25-03-2018]. http://www.enpp-austria.com/index_htm_files/Bericht%20NL.pdf

ČERNÝ, O. *1968 a 1973. Rozhlas.cz* [online]. 2008 [cit. 27-10-2018].

Seznam českých filmových pohádek [online]. 2019 [cit. 27-01-2019]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_%C4%8Desk%C3%BDch_filmov%C3%BDch_poh%C3%A1dek

DOMOV SENIORŮ, P. O. PROSTĚJOV. *O domově* [online]. 2002 [cit. 24-12-2018]. Dostupné z: <http://domovpv.cz/>

DOMOV SENIORŮ, P. O. PROSTĚJOV *Plán rozvoje organizace pro období 2016 – 2018* [online]. 2016 [cit. 24-02-2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/109219838-Plan-rozvoje-organizace-pro-obdobi.html>

EBIN. *Základní stavební kameny Psychobiografického modelu (PBM) prof. E. Böhma* [online]. 2015 [cit. 14-03-2017]. Dostupné z <http://www.ebinbio.cz/teorie-pbm/>

EBIN. *Titulní strana* [online]. 2015 [cit. 31-05-2017]. Dostupné z <http://www.ebinbio.cz/>

ENPP. *ENPP-Böhm Austria GmbH* [online]. 2015 [cit. 04-01-2018]. Dostupné z http://www.enpp-austria.com/erwin_boehm.htm/

ERIKSON. E. [online]. *Erikson Institute's namesake* 2019. [cit. 24-01-2019]. Dostupné z: <http://www.erikson.edu/about/history/erik-erikson/>, Erik H. Erikson, EriksonInstitute'snamesake

HORÁKOVÁ, B. *Aktivizace seniorů s demencí podle psychobiografického modelu péče prof. Böhma* [online]. 2014 [cit. 24-12-2018]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/15341164-Aktivizace-senioru-s-demenci-podle->

psychobiografickeho-modelu-pece-prof-bohma-bc-bozena-horakova.html#show_full_text

Metro Praha [online]. 2017 [cit. 24-12-2018]. Dostupné z: <http://metropraha.eu/>

MÚSS, Jirkov *Souhlas se zpracováním osobních údajů* [online]. 2016 [cit. 04-01-2019]. Dostupné z: http://www.meussj.cz/files/souhlasy/souhlas_gdpr_pobytova_sluzba_uzivatel.pdf

Pomůžeme vám s GDPR [online]. 2018 [cit. 27-01-2019]. Dostupné z: https://accace.cz/pomuzeme-vam-s-gdpr-lp/?gclid=EAIaIQobChMIz9b0qd2A4AIV5jLTCh2FtQaCEAAYASAAEgJqTvD_BwE

Standardy kvality sociálních služeb [online]. 2009 [cit. 27. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/5963>

Standardy kvality sociálních služeb [online]. 2013 [cit. 24-10-2018]. Dostupné z: <http://www.medela-ops.cz/standardy-kvality-socialnich-sluzeb>

Statutární město Prostějov [online]. 2012 – 2019 [cit. 24-01-2019]. Dostupné z: <https://www.prostejov.eu/cs/obcan/dotace.html>

Study links childbearing to accelerated aging [online]. 2016 [cit. 01-03-2019]. Dostupné z: <http://medicalxpress.com/news/2016-01-links-childbearing-aging.html>

The reliability theory of aging and longevity [online]. 2001 [cit. 01-03-2019]. Dostupné z: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11742523> The reliability theory of aging and longevity

Zákon 108/2006 Sb. [online]. 2006 [cit. 24-12-2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=108&r=2006>

Zákon 108/2006 Sb. [online]. 2013 [cit. 24-01-2019]. Dostupné z: <http://www.medela-ops.cz/standardy-kvality-socialnich-sluzeb>

Jiné zdroje:

DOMOV SENIORŮ, P. O. PROSTĚJOV *Přehled volnočasových aktivit v DD*. 2014. [cit. 22-12-2018]

VEJMOLOVÁ, L. *Rozhovor - příspěvky na provoz v Domově seniorů Prostějov, p. o. 2017*. 2017. [cit. 03-03-2017]

SEZNAM ZKRATEK

ADŽ – aktivity denního života

ČR – Česká republika

GDPR - General Data Protection Regulation⁷⁸

IP – individuální plán

KSČ – Komunistická strana Československa

p. o. – příspěvková organizace

PP – plán péče

PSP – přímá sociální péče

Sb. – sbírky

SWOT – Strengths Weaknesses Opportunities Threats⁷⁹

⁷⁸Srov. *Pomůžeme vám s GDPR* [online]. 2018 [cit. 27-01-2019].

⁷⁹Srov. JANEČKOVÁ, L., VAŠTÍKOVÁ, M. *Marketing služeb*. Praha: Grada, 2001, s. 73.

SEZNAM TABULEK

1. SWOT analýza	32
2. Titulní strana složky paní Heleny	43
3. Biografický dům paní Heleny	44
4. Biografický list paní Heleny	45
5. Aktivity denního života paní Heleny	56
6. Individuální cíle paní Heleny	60
7. Individuální aktivity paní Heleny	66
8. Kolektivní aktivity paní Heleny	68

SEZNAM PŘÍLOH

1. Dům klienta – titulní strana biografického listu.....	83
2. Biografický list dle psychobiografického modelu péče Erwina Böhma.....	84
3. Přehled nastavení forem péče s klientem.....	89
4. Finanční dotace z rozpočtu statutárního města Prostějova	90
5. Žádost o poskytnutí dotace.....	91
6. Informovaný souhlas.....	97
7. Přehled volnočasových aktivit	99
8. Schválení o provádění praktické části bakalářského projektu	102

Příloha č. 1: Dům klienta – titulní strana biografického listu

Jméno a příjmení klienta – rodinný stav

Povolání v produktivním věku

Tabu – nevhodné téma					
vlastní – nevlastní – starší – mladší					
Sourozenci					
Matka	Zájmy a záliby Oblíbené jídlo Oblíbené vůně			Otec	
povolání - povinnosti	Jméno a příjmení klienta za svobodna			povolání	
	Datum narození				
Místo narození					

Příloha č. 2: Biografický list dle psychobiografického modelu péče Erwina Böhma

„Biografický list

Jméno

.....

Místo narození

.....

Rodiče

Otec – povolání

.....

Matka – povolání – povinnosti

.....

Dětství

Kde jste se narodil/a?

.....

Sourozenci

.....

Musel/a jste se starat o sourozence?

.....

Zvláštní vlastnosti

.....

Zvláštní zručnost – nadání

.....

Oblíbený kamarád

.....

Oblíbené jídlo – pití

.....

Oblíbená vůně

.....

Oblíbená hudba – píseň

.....
Krajina domova

.....
Povinnosti doma

.....
Povinnosti ve škole

.....
Povinnosti v dalším vzdělávání

.....
Ostatní

.....
Co bylo dovoleno ve volném čase

.....
Co bylo zakázáno ve volném čase

.....
Výchova

.....
Všeobecně

.....
Náboženství

.....
Příjemné vzpomínky

.....
Negativní vzpomínky

.....
Mláďí

Volba povolání
.....

Svobodná rozhodnutí

.....
Svoboda

.....
Povinnosti

.....
Idoly a vzory

.....
Aktivní činnost v klubech, svazech, oblasti kultury, sportu, politiky

.....
Ukončení školy

.....
Radost z práce – povolání

.....
První láska

.....
Co bylo, bylo

.....
Dospělost

Povinnosti – pracovní úkoly

.....
Svatba

.....
Manželství

.....
Přátelství

.....
Děti

Potraty

Úmrtí dítěte

Ostatní vztahy

Zdravotní problémy

Zdravotní omezení

Volný čas

Životní negativa

Víra, kultura, sport, zájmy, politika

Ztráty v dospělosti

Co bylo, bylo

Stáří

Odchod do penze

Ztráta povinností

Nové úkoly, povinnosti

Nové plány

Nové role

.....

Životní bilancování

.....

Zvláštnosti v současnosti

.....

Zvláštnosti stáří

.....

Které životní období bylo pro vás nejšťastnější

.....

Co bylo v životě zvláště obtížné

.....

Co ještě zůstává

.....

Odchod a loučení

.....

A co bude dál

.....

Je vám 5 let

.....

Co bylo, bylo

.....

Datum

.....

Podpis

.....

„80

⁸⁰ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 119 - 121.

Příloha č. 3: Přehled nastavení forem péče s klientem

Oblasti	Psychomotorika	Emoce	Kontakt	Vůle	Orientace	Paměť	Formální myšlení	Obsahové myšlení	Formy péče s využitím principu normality
1 – 2 stupeň regrese	Žádné patologické změny								Aktivizace
3 stupeň regrese	Lehké poruchy, změny								Aktivizace Re - aktiv.
4 – 5 stupeň regrese	Středně těžké poruchy, změny								Re - aktiv.
6 – 7 stupeň regrese	Těžké poruchy, změny								Re - aktiv. Bazální stimulace

81

⁸¹ Srov. PROCHÁZKOVÁ, E. *Práce s biografii a plány péče*. Praha: Mladá fronta, 2014, s. 55, 84.

Příloha č. 4: Finanční dotace z rozpočtu statutárního města Prostějova

Název položky	Předpokládaná výše mimořádných nákladů v prvním roce projektu
Kancelářské potřeby – psací pera Pilot, náhradní náplně – neinvestiční náklady	2000,- Kč
Kancelářské potřeby – papírové kancelářské složky, tvrdé papíry – neinvestiční náklady	600,- Kč
Kancelářský papír – neinvestiční náklady	2000,- Kč
Toner do tiskárny a do kopírky – neinvestiční náklady	2000,- Kč
Diktafon – investiční náklady	2200,- Kč
Celkem	8800,- Kč

ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ DOTACE NA CELOROČNÍ ČINNOST

z rozpočtu statutárního města Prostějova rok

2019

Žadatel vyplňuje nebo zakřížkuje modře podbarvená pole žádosti

Dotační oblasti:	☐	sociální, zdravotní	☐	ochrana životního prostředí
	☐	sport, kultura, školství	☐	„Zdravé město“
	☐	investice	☐	bezpečnost a prevence kriminality
	☐	památková péče	☐	ostatní
Dotační titul:	(žadatel u elektronické verze formuláře vybere z nabídky, v písemné verzi řádek nevyplní)			
Stručný název projektu:	(doplň žadatel)			

I. ÚDAJE O ŽADATELI

Podle právní formy žadatel vyplní oddíl A. nebo oddíl B.

Právní forma	☐	Fyzická osoba	☐	Podnikající fyzická osoba	☐	Právníková osoba	☒	
A. Fyzická osoba / podnikající fyzická osoba						Datum narození		
Titul		Jméno		Příjmení				
Adresa trvalého pobytu	Ulice					Č. popisné		
	Obec					Č. orientační		
	Část obce					PSČ		
Telefon		E-mail		www	(nepovinný údaj)			
Vyplň jen podnikající fyzická osoba:		Název						
		IČO		DIČ				
B. Právníková osoba								
Název	Domov seniorů p. o., Prostějov							
IČO	1197699				DIČ			
Adresa (sídlo)	Ulice	Nerudova				Č. popisné	1666	
	Obec	Prostějov				Č. orientační	70	
	Část obce					PSČ	796 01	
Telefon		E-mail	domovpvavináčdomovpv.cz			www	(nepovinný údaj)	
Osoba zastupující žadatele (právníkovou osobu), jednající jako:					☒	statutární orgán	☐ Na základě plné moci	
Titul		Jméno	Zita	Příjmení	Kubincová			
Telefon	582402121		E-mail	z.kubincovazavináčdomovpv.cz			Funkce	Externí pracovník
Adresa trvalého pobytu	Ulice	Neuvedena (ochrana osobních údajů)				Č. popisné		
	Obec					Č. orientační		
	Část obce					PSČ		

Je – li žadatel právnickou osobou,			
doplní informace dle §10a odst. 3 písm. f) zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů			
a) Mají jiné osoby podíl v osobě žadatele? (pokud ano, identifikujte je níže)		ANO	NE
Obchodní firma/společník	Sídlo/Adresa	IČO/Datum narození	Výše podílu v %
b) Má žadatel přímý podíl v jiných osobách? (pokud ano, identifikujte je níže)		ANO	NE
Obchodní firma	Sídlo/Adresa	IČO	Výše podílu v %
C. Doplnující informace o žadateli (pro A. i B.)			
Žadatel vede	Jednoduché účetnictví	Podvojně účetnictví	Daňovou evidenci
Žadatel je plátcem DPH		ANO	NE
Žadatel může uplatňovat v rámci projektu odpočet DPH na vstupu		ANO	NE
Bankovní spojení žadatele - banka			
předčíslí účtu – číslo účtu / kód banky	00000000000000000000	9730750277	0100
Žadatel vede své účetnictví v rámci:	kalendářního roku		
	hospodářského roku, a to za období od:		do:
Adresa pro doručování písemností, je-li odlišná od adresy trvalého pobytu nebo adresy sídla:			
Ulice		Č. popisné	
Obec		Č. orientační	
Část obce		PSC	
Pro žadatele, který dle zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví a zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob zveřejňuje svou účetní závěrku, případně výroční zprávu, ve sbírce listin:			
Zveřejnil žadatel k datu podání žádosti účetní závěrku, případně výroční zprávu?		ANO	NE
Pokud ano, uveďte poslední zveřejněný rok:	2018		
D. Informace o členské základně žadatele			
1. Má žadatel členskou základnu?		ANO, dále vyplní řádek „2“	NE, dále již nic nevyplňuje
2. Má žadatel členy rozdělené do více klubů, oddílů? (např. sportovní oddíly, společenské kluby)		ANO, dále vyplní odstavec „4“	NE, dále vyplní odstavec „3“
3. Vyplňuje žadatel, který nemá členskou základnu rozdělenou do více oddílů, klubů			
Počet členů celkem:		z toho děti a mládeže do 19 let:	
Informace o výši členských příspěvků žadatele (uveďte počty členů v návaznosti na výši jejich příspěvku, který žadateli platí - dle skutečnosti platné k datu žádosti)			
		Výše příspěvku v Kč	Celkem

Počet členů:			na člena/rok:		v Kč/rok:	
Celkem (součet)						
4. Vyplňuje žadatel, který sdružuje členy ve více oddílech, klubech						
POČET ČLENŮ CELKEM:			z toho dětí a mládeže do 19 let:			
<i>Rozepište za jednotlivé oddíly/kluby (dále jen „oddíly“):</i>						
Oddíl		Počet členů celkem:		z toho dětí a mládeže do 19 let:		
Informace o výši členských příspěvků oddílu <i>(uvedte počty členů v návaznosti na výši jejich příspěvku, který oddílu platí - dle skutečností platné k datu žádosti)</i>						
Počet členů:		Výše příspěvku v Kč na člena/rok:		Celkem v Kč/rok:		
Celkem (součet)						
Oddíl		Počet členů celkem:		z toho dětí a mládeže do 19 let:		
Informace o výši členských příspěvků oddílu						
Počet členů:		Výše příspěvku v Kč na člena/rok:		Celkem v Kč/rok:		
Celkem (součet)						
Oddíl		Počet členů celkem:		z toho dětí a mládeže do 19 let:		
Informace o výši členských příspěvků oddílu						
Počet členů:		Výše příspěvku v Kč na člena/rok:		Celkem v Kč/rok:		
Celkem (součet)						
Oddíl		Počet členů celkem:		z toho dětí a mládeže do 19 let:		
Informace o výši členských příspěvků oddílu						
Počet členů:		Výše příspěvku v Kč na člena/rok:		Celkem v Kč/rok:		
Celkem (součet)						

II. ÚDAJE O PŘEDKLÁDANÉ ŽÁDOSTI					
Účel dotace na projekt: Zavádění psychobiografického modelu péče do Domova seniorů Prostějov, p. o.					
Zavádění psychobiografického modelu péče do praxe v Domově seniorů Prostějov, p. o.					
Konkrétní popis projektu:					
Projektový tým vytvoří metodické podklady na základě postupných kroků s ověřováním si přínosu pro klienta a účelnost změn. Zajistí školení pro ošetřující personál zaměřené na téma psychobiografický model péče dle Erwina Böhma. Zpracuje období normality klientů a zajistí cílený sběr informací potřebných k individuálnímu plánování s vybranými klienty. Provede transfer získaných dat do aktivit denního života.					
Místo realizace projektu:		Domov seniorů Prostějov, p. o., Nerudova 1666/70			
Osoba odpovědná za realizaci projektu:					
Titul		Jméno	Zita	Příjmení	Kubincová
Mobil		E-mail	z.kubincovazavináčdomovpv.cz		Funkce
Adresa: (bydliště)	Ulice	Nerudova		Č. popisné	1666
	Obec	Prostějov		Č. orientační	70
	Část obce			PSC	796 01
Odůvodnění žádosti o dotaci:					
<i>(stručně uveďte, proč je žádáno o poskytnutí dotace)</i>					
Z důvodu zvýšených nákladů na zakoupení diktafonu, kancelářských potřeb a pro projekt zásadního proškolení pracovníků se zaměřením na využití psychobiografického modelu péče Erwina Böhma v domově seniorů					
Počet osob,					
Počet osob	Nevyčísleno		z toho počet dětí a mládeže do 19 let		0
Uveďte datum, ke kterému byl uvedený počet osob zjištěn				30. 11. 2018	
Rozsah působnosti:					
☐	mezinárodní	☐	republikový	☐	regionální
☐		☐		☐	místní
Způsob propagace projektu:					
Prezentace na internetových stránkách domova seniorů					
Informační leták					
Výše požadované dotace:				8800,-	Kč
Rozepište jednotlivé položky nákladů, které budou hrazeny z požadované dotace k dosažení výše uvedeného účelu s uvedením odhadu částky:					
Popis jednotlivých účelově vázaných položek nákladů				Odhadovaná částka v Kč	
Kancelářské potřeby – papírové kancelářské složky, tvrdé papíry				600,-	
Kancelářský papír				2000,-	
Kancelářské potřeby – psací pera Pilot, náhradní náplně				2000,-	
Toner do tiskárny				2000,-	
Diktafon				2200,-	
Výše uvedené položky CELKEM				8800,-	

III. ROZPOČET PROJEKTU

Rozpočet projektu (rozeptejte jednotlivé náklady a zdroje jejich financování - vlastní i cizí)

Popis jednotlivých druhů nákladů	Náklady v Kč	Popis zdrojů financování	Zdroje v Kč
Kancelářské potřeby – papírové kancelářské složky, tvrdé papíry	600,-	Vlastní finanční prostředky <i>(např. členské příspěvky, výnosy z pronájmů, příjmy za reklamu)</i>	
Kancelářský papír	2000,-	Peněžní prostředky klienta a jeho rodiny	nevyčísleno
Kancelářské potřeby – psací pera Pilot, náhradní náplně	2000,-		
Toner do tiskárny	2000,-		
Diktafon	2200,-		
Cena za školení	nevyčísleno	Cizí finanční prostředky <i>(např. dary, dotace z města, kraje)</i>	
Odměny pro projektový tým	nevyčísleno	Peněžní prostředky z rozpočtu organizace	nevyčísleno
Stáž v Hrubé Vodě u Olomouce – doprava a stravné	nevyčísleno	Požadovaná dotace	8 800,-
Stáž v Tovačově – doprava a stravné	nevyčísleno		
Fotoalbum pro klienty	nevyčísleno		
Celkem	8800	Celkem	nevyčísleno

Zdroje financování z veřejných finančních zdrojů (tj. státní rozpočet ČR, státní fondy, krajské a obecní rozpočty), **uvedte možné zdroje financování výše uvedeného účelu z dalších veřejných finančních zdrojů s uvedením požadované částky a jejich aktuálního stavu**
vyřízení - podaná žádost, schválená žádost, uzavřená smlouva, vydané rozhodnutí, atd.)

Č.	Poskytovatel	Částka v Kč	Stav vyřízení
1.			
2.			
3.			
4.			

Navržený způsob čerpání dotace:

(např. v hotovosti nebo bezhotovostním převodem na účet, jednorázově nebo po částech; má-li být čerpáno po částech, navrhnete termíny čerpání jednotlivých částek)

☐	v hotovosti (do 50.000,- Kč)	☐	jednorázově
☐	bezhotovostně	☐	po částech – termíny čerpání:

Informace o žádaných a poskytnutých dotacích v minulosti (dle stavu k datu podání žádosti)

Období	Z rozpočtu statutárního města Prostějova				Dotace poskytnuté ze státního rozpočtu ČR celkem v Kč	Dotace poskytnuté z rozpočtu Olomouckého kraje celkem v Kč
	Veškeré podané žádosti		Uzavřené smlouvy o poskytnutí dotace			
	Počet žádostí	Požadováno v Kč	Počet smluv	Poskytnuto v Kč		
Minulý rok	0	0	0	0		
Letošní rok	0	0	0	0		

IV. PŘÍLOHY ŽÁDOSTI

uveďte se úplný seznam samostatných příloh k této žádosti

1.	Fotokopie dokladu prokazujícího právní subjektivitu žadatele
2.	Úředně ověřenou kopii plné moci/pověření
3.	Prohlášení žadatele o poskytnutí dotace/návratné finanční výpomoci
4.	Doklad o zřízení bankovního účtu
5.	Přehled o dosavadní činnosti žadatele

V. PROHLÁŠENÍ ŽADATELE

Prohlašuji, že veškeré údaje uvedené v této žádosti a v připojených přílohách jsou úplné a pravdivé.

Jsem si vědom toho, že uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů v žádosti může být posuzováno jako dotační podvod dle § 212 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Prostějově

ne

30. 11. 2018

Kubínová

.....
podpis žadatele (příp. razítko)

Přílohy, které musí být k žádosti doloženy:

- 1. fotokopie dokladu prokazujícího právní subjektivitu žadatele** (např. právnícká osoba - výpis z veřejného rejstříku nebo jiného zákonem určeného rejstříku, zřizovací listina, zakládací listina, stanovy, fyzická osoba podnikající – výpis z živnostenského rejstříku, fyzická osoba – kopie občanského průkazu, doplněná písemným souhlasem majitele průkazu se zpracováním osobních údajů pro účely posouzení žádosti o dotaci a jeho podpisem),
- 2. u právnické osoby zastoupené na základě plné moci/pověření úředně ověřenou kopii plné moci/pověření,**
- 3. Prohlášení žadatele o poskytnutí dotace/návratné finanční výpomoci** (je k dispozici ke stažení na internetových stránkách statutárního města Prostějova na adrese www.prostejov.eu a v tištěné podobě na Informační službě Magistrátu města Prostějova),
- 4. doklad o zřízení bankovního účtu (kopie smlouvy o zřízení účtu anebo potvrzení příslušného bankovního ústavu s uvedením majitele účtu a aktuálním číslem účtu),**
- 5. přehled o dosavadní činnosti žadatele a případné reference.**

V samostatné příloze můžete doplnit údaje, pro jejichž uvedení nebyl v žádosti dostatek místa, případně můžete uvést i další údaje, považujete-li to za vhodné pro účely podrobnější specifikace činnosti.⁸²

⁸² Srov. Žádost o dotace <https://www.prostejov.eu/cs/obcan/dotace.html>

Příloha č. 6: Informovaný souhlas

Z důvodu ochrany osobních údajů jsou jméno i adresa pozměněné. Tento informovaný souhlas je součástí **Žádosti o poskytnutí pobytové sociální služby**.

Souhlas se zpracováním osobních údajů

dle nařízení Evropského parlamentu a Rady EU (dále jen GDPR)

k podání **Žádosti o poskytnutí pobytové sociální služby (DZR, DOZP, DS)**

Pan/paní

Helena Nováková (nepravé jméno z důvodu GDPR)

Jméno a příjmení

Draha.... číslo popisné 2459/820 (nepravá adresa z důvodu GDPR)

trvale bytem

uděluje společnosti Domov seniorů, p. o. Prostějov, se sídlem Nerudova 1666/70,
796 01 Prostějov

DOBROVOLNĚ SOUHLAS SE ZPRACOVÁNÍM SVÝCH OSOBNÍCH ÚDAJŮ:

Identifikační a kontaktní údaje za účelem podání Žádosti o poskytnutí pobytové sociální služby:

jméno, příjmení, titul, datum narození, státní příslušnost, adresa trvalého bydliště, příp. kontaktní adresa, e-mail, telefonní číslo, poskytnuté informace z osobního života – životní příběh.

Doba, po kterou mohou být osobní údaje správcem (společností) zpracovávány:

Po dobu od zaevidování žádosti do evidence zájemců o přidělení ubytování, případně do doby vyřazení žádosti z evidence, následně do doby archivování a skartování.

Potvrzuji, že jsem byl/a poučen/a o níže uvedených právech:

za podmínek uvedených v čl. 15-22/GDPR má subjekt údajů (uchazeč) právo

- a) požádat o bezplatný přístup ke svým údajům, které správce zpracoval,
- b) požádat o kopii těchto osobních údajů,
- c) požádat o opravu nepřesných údajů,

d) požádat o výmaz osobních údajů zpracovaných správcem údajů, pokud již pominuly důvody a účel zpracování, nebo pokud subjekt údajů souhlas odvolá, či podá námitky proti zpracování údajů, nebo pokud jsou údaje v rozporu s nařízením EU,

e) požádat o omezení zpracování svých osobních údajů nebo přenositelnost údajů (např. správce již údaje nepotřebuje, ale subjekt je potřebuje pro určení, výkon nebo obhajobu právních nároků).

Klient převzal informaci o tom, že má právo podat stížnost proti zpracování u dozorového orgánu, tj. Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Výše uvedený souhlas se zpracováním osobních údajů může klient **kdykoliv odvolat**.

Prohlášení

Prohlašuji, že poskytnuté osobní údaje jsou pravdivé a v případě jakýchkoliv změny oznámím tuto změnu správci (společnosti) a souhlasím se zpracováním svých osobních údajů za výše uvedených podmínek. Prohlašuji, že jsem byl/a poučena o svých právech v souvislosti se zpracováním mých osobních údajů.

Zpracování bude probíhat v souladu s příslušnými právními normami o ochraně osobních údajů a s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Správce je oprávněn zpracovávat výše uvedené osobní údaje v souladu s GDPR i bez souhlasu subjektu údajů jen v případech, kdy je zpracování nezbytné pro splnění právní povinnosti nebo plnění smlouvy, jakož i v případech oprávněných zájmů správce.

8. 7. 2017

Datum

Neověřováno (nepravé jméno z důvodu GDPR)

Podpis klienta

*Souhlas se zpracováním osobních údajů je ve dvojím vyhotovení, z nich jeden náleží klientovi.⁸³

⁸³ Srov. MÚSS, Jirkov. (2016) Souhlas se zpracováním osobních údajů - klient http://www.meussj.cz/files/souhlas/souhlas_gdpr_pobytova_sluzba_uzivatel.pdf [online]. [cit. 4. 1. 2019]

Příloha č. 7: Přehled volnočasových aktivit

Týdenní přehled volnočasových aktivit v domově seniorů

Čas aktivity	Název aktivity	Místnost pro konání aktivity
---------------------	-----------------------	-------------------------------------

Pondělí

8,30 - 9,30	Čtení z denního tisku	Ergoterapie Ergokuchyň
9,00-11,00	Keramika	Klubovna
10,00-10,30	Cvičení s hudbou na židlích	Cvičební místnost
	Oběd	
13,00-15,00	Odpolední aktivizace	Ergoterapie Klubovna
	Svačina	
15,15-16,00	Růženec	Kaplička

Úterý

6,30-11,30	Pečení	Ergokuchyň
8,30 - 9,30	Čtení z denního tisku	Ergoterapie
10,00 - 10,30	Cvičení s hudbou na židlích	Cvičební místnost
	Oběd	
13,00 - 15,00	Odpolední aktivizace	Ergoterapie Klubovna
14,00-15,00	Veselé hrátky s pamětí	Společenská místnost
	Svačina	

Středa

8,30 - 9,30	Čtení z denního tisku	Ergoterapie Ergokuchyň
9,00-11,00	Keramika	Klubovna
10,00 - 10,30	Cvičení s hudbou na židlích	Cvičební místnost
	Oběd	
13,00 - 15,00	Odpolední aktivizace	Ergoterapie Klubovna
	Svačina	
15,15-16,00	Modlení	Kaplička

Čtvrtek

8,30 - 9,30	Čtení z denního tisku	Ergoterapie Ergokuchyň
10,00 - 10,30	Cvičení s hudbou na židlích	Cvičební místnost
	Oběd	
13,00 - 15,00	Odpolední aktivizace	Ergoterapie Klubovna
	Svačina	

Pátek

8,30-9,30	Čtení z denního tisku	Ergoterapie Ergokuchyň
9,45-10,45	Čtení z Bible	Kaplička
10,00 - 10,30	Cvičení s hudbou na židlích	Cvičební místnost
	Oběd	
13,00 a výše	Člověče, nezlob se! Karetní hry	Jídelna před klubovnou

Změna programu vyhrazena!⁸⁴

⁸⁴ Srov. Přehled volnočasových aktivit v DD 2014

Mimo uvedený program navštěvují aktivizační pracovníci klienty na pokojích, nebo s nimi vedou individuální a kolektivní rozhovory v prostorách domova seniorů. Zároveň klienty doprovází při jejich sportovních utkání v domovech seniorů Olomouckého kraje, na procházkách domovní zahrady, okolí domova, k lékařskému vyšetření, k vyšetření u zubaře.

Rozmístění místností pro organizovanou skupinovou aktivizaci

Ergoterapie – přízemí, mezi nákladním výtahem a místností sociální pracovnice

Ergokuchyň – 3. poschodí, naproti nákladního výtahu

Klubovna - 3. poschodí, vedle kuchyňky klientů, naproti jídelny klientů

Cvičební místnost – 3. poschodí, vedle vstupu do poschodí od schodiště, otevřená místnost se židličkami

Kaplička - 3. poschodí, mezi jídelnou a pokojem klientů

Společenská místnost - přízemí, při vstupu do budovy, vedle vrátnice domova seniorů

Příloha č. 6: Schválení o provádění praktické části bakalářského projektu